

שיהיה לו בני רבנים? "ושרשך מארץ חיים סלה" (תהלים נב, ז) סנהדרין קו:

לא מת דואג עד ששכח תלמודו, שלשה מלאכי חבלה נזדמנו לו לדואג, אחד ששיכח תלמודו, ואחד ששרף נשמתו, ואחד שפיזר עפרו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות סנהדרין קו:

דוד (שמואל-א טז, יד)

לידתו / רועה / אישיותו / נביא / צדיק / עניו / שומר מצות / מתפלל / תורה / תהלים / נשיו / זרעו / עם שאול / שאר שונאיו / גלית / בית המקדש / העלאת הארון / מלך / שופט / לוחם ומושל / גבוריו / בת שבע ואוריה / תשובה / אבשלום / צרותיו / המגפה / דורו / מיתו

לידתו

הראה לו הקדוש ב"ה לאדם הראשון את כל הדורות העתידות, כיון שראה את דוד שאין בו חיים כלל, נבהל, ונתן לו משלו שבעים שנה, ולכן חי אדם רק תשע מאות ושלשים, ושאר השבעים עברו לדוד זהר ח"א צא:

אמר לו אדם להקדוש ב"ה, יש מתנה ברקיע? אמר לו כן, אמר לו שבעים שנה משנותי יהיה למזל זה, מה עשה אדם, הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתם עליו הקדוש ב"ה ומט"ט ואדם יל"ש בראשית מא

האבות שבקו לו חיים. אברהם חמש שנים, יעקב עשרים ושמונה, יוסף שלשים ושבע שנים, ס"ה שבעים זח"א קסת, א

דוד בא מסטרא דנקבה [ולא בגלגול] ולכן הוצרך לקבל חיים מאחרים זהר ח"ב קג:

אילן אחד גדול ונישא היה בעולם, וגזעו ושרשו אמת, ויצא מתוך שדה רע, מקום חפירות ובורות רעים, בא "עובד", עדר ותיקן והוציא ממנו את מרירתו, ובא ישי בנו, וחזק אותו ותקן ענפיו, כיון שבא דוד מצא האילן מסודר כמו שצריך, וירש השלטון בעולם שם

תולדות דוד מתחילות מפרץ ולא מבועז שהיו בו שניים [נשמה מגולגלת] שם קד.

דוד נולד ממרים דכתיב "ויקה לו כלב את אפרת" (דהי"א ב, יט) וכתיב "ודוד בן איש אפרתי" (ש"א יז, יב) סוטה יא:

דוד בא מזרעו של נחשון מדרש שוח"ט יח, כז אמו של דוד, נצבת בת עדאל שמה ב"ב צא.

גלית הפלשתי קרוב ליחוסו של דוד, הוא בן ערפה [דוד בא מרות אחותה] זח"ג רז, א

אמר דוד לפני הקב"ה, רבון העולמים, כלום נתכוין אבא ישי להעמידני, והלא לא נתכוין אלא להנאתו, תדע שהוא כן, שמאחר שעשו צרכיהן, זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן, ואתה מכניס כל טפה וטפה שיש בו ויקר"ר יח, ה

"הן בעון חוללתי" (תהלים נא, ז) אחד אומר דוד בן אהובה היה, ואחד אומר בן שנואה היה, ישי פירש מאשתו שלש שנים, לאחר שלש שנים, היה לו שפחה נאה ונתאווה לה, אמר לה בתי, תתקני עצמך הלילה, כדי שתכנסי אלי בגט שחרור, הלכה השפחה ואמרה לגבירתה, הצילי עצמך, ונפש אדוני מגיהנום, אמרה לה, מה טעם? שחה לה את הכל, אמרה לה בתי, מה אעשה שהיום שלש שנים לא נגע בי, אמרה לה לבי תקני עצמך, ואף אני, וכך עשתה, לערב עמדה השפחה וכבת את הנר, באת לסגור את הדלת, נכנסה הגבירה ויצאה היא, עשתה עמו כל הלילה ונתעברה מדוד, ומתוך אהבתו על אותה שפחה, יצא דוד אדום מבין אחיו, ביקשו בניה להורגה ואת בנה דוד, כיון שראו שהוא אדום, אמר להם ישי, הניחו לו, ויהיה לנו משעובד ורועה צאן, והיה הדבר טמון עד עשרים ושמונה שנים, כיון שאמר לו הקדוש ב"ה לשמואל "לך ואשלחך אל ישי בית הלחמי" (שמואל-א טז, א) ואמר לו ישי "עוד שאר הקטן והנה רועה בצאן" כיון שבא התחיל השמן מבצבץ ועולה, אמר לו הקדוש ב"ה "קום משחהו כי זה הוא" פינה השמן על ראשו ונקרש כאבנים טובות ומרגליות, וישי ובניו היו עומדים ברתת ואימה, אמרו: לא בא שמואל אלא לבזותינו ולהודיע לישראל שיש לנו בן פסול, ואמו של דוד שמחה מכפנים ועצבה מבחוץ, כיון שנטל כוס ישועות שמחו כולם ילקוט המכירי תהלים קיח, כח

דוד נולד מהול סוטה י:

רועה

היה מאוס בעיני אביו, מפני שכשהיה קטן, היה מתנבא ואומר, עתיד אני להחריב את מקומות הפלשתים, ולהרוג מהם אדם גדול ושמו גלית, ועתיד אני לבנות בית המקדש, מה עעשה בו אביו, הניחו לרעות את הצאן מדה"ג דברים א, יז

דוד, כשהיה רועה את הצאן במדבר, היה מסתכל על המדבר ועובד עבודת ה', והיה משבח ואומר "כי אראה שמין מעשה אצבעותיך וגו'" (תהלים ח, ד) ובלילה בזמן שכולם ישנים על מטותיהם, היה הוא יושב במדבר, ומסתכל בשמים, בירח, כוכבים ומזלות, וצבא השמים, ומשבח ומרומם להקדוש ב"ה

זהר חדש שיה"ש סז:

בשעה שהיה דוד רועה את הצאן, הלך ומצא את הראם ישן במדבר, והיה סבור בו שהוא הר, ועלה עליו והיה רועה, ננער הראם ועמד, והיה דוד רוכב על קרניו, והיה גבוה עד השמים, באותה שעה אמר דוד רבונו של עולם, אם אתה מורידני מן ההר הזה אני בונה לך היכל של מאה אמה כקרני ראם, מה עשה לו הקדוש ב"ה, זימן לו אריה אחד, וכיון שראה הראם את האריה נתיירא ממנו ורביץ בפני האריה, לפי שהאריה מלך על החיות והבהמות כיון שראה דוד את האריה נתיירא הימנו, זימן הקדוש ב"ה צבי, קפץ האריה אחריו, ודוד ירד והלך לו

בדק לדוד בצאן, ומצאו רועה יפה, היה מונע הגדולים מפני הקטנים, והיה מוציא הקטנים לרעות, כדי שירעו עשב רך, ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינונית, ואחר מוציא הבחורים שיהו אוכלים עשב הקשה, ולא נהגם אלא במדבר להרחיקם מן הגזל, אמר לו הקדוש ב"ה, נמצא אתה נאמן בצאן בא ורעה את צאני

דוד מלך ישראל היה רועה את צאן אביו, ובשעה קלה נעשה מלך, והיו הכל אומרים, עכשיו היה רועה צאן ועכשיו הוא מלך, והוא משיב להם אתם תמהים עלי, אף אני תמה על עצמי יותר מכם, ורוח הקודש משיבה אותם "מאת ה' היתה זאת" (תהלים קיח, כג)

מדרש שוח"ט קיח, כא

אישיותו

דוד רוען של ישראל, שנאמר "אתה תרעה את עמי ישראל" (שמואל-ב ה, ג) ומי הוא רועה של דוד הקדוש ב"ה

כשנעשה דוד בן שלש עשרה אמר "ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז)

שבעה רועים, דוד באמצע, אדם שם מתושלח בימינו, אברהם יצחק יעקב ומשה בשמאלו

המטה שנברא בערב־שבת בין־השמשות היה בידי דוד יל"ש חקת תסג

מי לנו גדול מדוד המלך

זהר ח"ג רמ.

שני פרנסים טובים עמדו להם לישראל, משה ודוד יומא פו:

כל מה שעשה משה, עשה דוד, משה הוציא את ישראל ממצרים, ודוד הוציא את ישראל משעבוד גליות, משה עשה מלחמה ודוד עשה מלחמה, משה מלך על ישראל ויהודה, ודוד מלך על ישראל ועל יהודה, משה קרע לישראל את הים, ודוד קרע לישראל את הנהרות, משה בנה מזבח ודוד בנה מזבח, זה הקריב וזה הקריב, משה נתן חמשה חומשי תורה לישראל, ודוד נתן חמשה ספרים שבתהלים לישראל

מדרש שוח"ט א, ב

המטה שהיה ביד משה הוא היה ביד דוד, שנאמר ויקח מקלו בידו, והוא היה ביד כל מלך ומלך עד שחרב בית המקדש

מדרש ילמדנו חקת גרינהוט לקוטים ד

הרב זה משה והתלמיד זה דוד

מדרש שוח"ט יד, ו

מלך המשיח, אם מהחיים הוא דוד שמו, ואם מהמתים הוא דוד שמו

איכ"ר א, נא

בשעה שהיה דוד אוכל סעודת עצמו, אוכל עד תשעה, וישן עד האשמורה התיכונה, ועומד ועוסק בתורה, ובשעה שהיה אוכל סעודת מלכים, היה אוכל עד ערב, וישן עד חצות, ועומד ועוסק בתורה יל"ש תהלים תתע"ז

שינתו של דוד כסוסה, ושל סוסה ששים נשימות

סוכה כו:

דיוקנו של דוד מוסתר הוא, מפני שדיוקנין של סטרא אחרא נכלל בדיוקנו, ודיוקנא של הסטרא אחרא נראה בו מבתחלה במבט ראשון לפי שעה, מבהיל הלב ומפחיד, ואחר כן "וטוב רואי" (שמואל-א טז, יג)

זהר ח"ב עה.

לא היה עין בעולם "טוב רואי" כעיניו של דוד, יראייה' שמחו כשראו אותו ורשעים פחדו מעיניו

זהר ח"ג ה, ב

דוד היה הרגל הרביעי של המרכבה העליונה זהר ח"ב קז.

דוד הברחן של הקדוש ב"ה היה, ואפילו כשהיה שרוי בצער, כיון שעמד לפני הקדוש ב"ה חזר לבדיחותו כמו שהיה בכדי לברח את המלך

זהר ח"ב קז.

דוד, נתן לו הקדוש ב"ה רמז וחש, שנאמר "גם את הארי גם הדוב הכה עבדיך" (שמואל-א יז, לו) וכי מה אני ספון שהכיתי חיות רעות, אלא שמא עתיד לאירע לישראל דבר, והם עתידים להינצל על ידי

מכילתא בשלח ה, ב

דוד המלך, חביבותו ודביקותו היה באבן שתייה, ועל זה אמר "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה" (שם קיח, כג) וכשרצה להסתכל בהוד תוארו של רבונו, נטל לאותו האבן בידו מקודם ואחרי כן נכנס זהר ח"א עב.

צדיק

דוד לא שלט בו יצר הרע ב"ב יז.

יצר הרע, דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו ברכות ט, ה"ה

דוד קראו ליצר הרע טמא סוכה נב.

כשתעין בו בדוד, לא תמצא אצלו שום חטא חוץ מאוריה שבת נו.

"ואני בעניי הכינותי" (דהי"א כב, יד) שהיה מתענה ומקדיש סעודתו להקדש פאה ד, ה"א

כל ימי דוד השתדל לתקן הכסא העליונה, ולהאיר הפנים שיגן עליו, והאיר תמיד את האור התחתון בהאור העליון שיהי הכל אחד זהר ח"ב כח:

אמר דוד יודע אני שאין הרימה שולטת בבשרי מדרש שוח"ט קיט. ה

דוד שמר את עצמו כל ימיו שלא יטעם טעם המות, מפני שהשינה היא אחד מששים מהמות, ודוד מפני חשיבתו שהוא "חי" לא היה ישן רק ששים נשימות, כי עד ששים נשימות פחות אחד נקרא חי זהר ח"א רו.

עתיד הקדוש ב"ה לעשות סעודה לצדיקים... אומר לו לדוד טול וברך. אומר להם אני אברך ולי נאה לברך פסחים קיט:

אמר דוד המלך עליו השלום, אני יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי, ואהבתי עלתה על כולם תדב"ר ג

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה אף על פי שהייתי מלך המלכותי עלי מדרש שוח"ט טז, ב

לא קבל דוד לשון הרע, דברים הניכרים ראה אצלו שבת נו:

עניו

גבורה תורה וענוה, שלשתן נמצאו בדוד מדרש שוח"ט יח, כח

ארבע אריות ושלוש דובים הכה דוד באותו היום מדרש שמואל ב, כ, ה

דוד היה נוטל קשת נחושה וכופפה, נוח לו לאדם לכוף קשת נחושת ולא לכוף זרועו של דוד מדרש שוח"ט יח, כז

כשדוד רצה לשבוע, הוציא את חרבו שהיה חקוק עליה שם המפורש ונשבע בזה, וזהו שאמר לשלמה "ואשבע לו בה" לאמור אם אמיתך בחרב" (מל"א ב, ח) וז"ב קח, א

דוד קולו ערב שהש"ר ד, ד

נתגאה ואמר אין כמוני בעולם ואחרי לא יהיה מדרש אל יתהלל גרינהוט לקוטים א, כא:

היה זורק חץ, ומפיל שמונה מאות חלל בפעם אחת והיה מתאנח על עוד מאתים שנא' וכו' מו"ק טז:

כל מלך כשר שהיה עומד, היה נתלה בדוד, וכל מלך רשע שהיה עומד, היה נתלה בירבעם בן נבט מדה"ג במדבר כז, א

הרואה דוד בחלום יצפה לחסידות ברכות נו:

נביא

מי הם נביאים ראשונים? דוד שמואל ושלמה סוטה מח:

דוד בשעה שהיה צופה ומביט, שצדיקים עתידים לצאת ממנו, כגון אסא יהושפט חזקיה ויאשיהו היה קורא עצמו מלך, ובשעה שהיה צופה, רשעים יוצאים ממנו כגון אחז מנשה אמן, היה קורא עצמו עני ויקר"ר ל, ג

דוד כשהיה רואה שעבוד מלכיות מושכת ומשתעבדת בישראל צוח "ואתה ה' עד מתי" (תהלים ו, ד) מדרש שוח"ט ו, ה

צפה דוד ברוח הקודש, שאדום הרשעה עתידה להחריב את בית המקדש בכלל עשרה אומות, קידם וקללם בעשר קללות שם פג, ג

הודיע הקדוש ב"ה לדוד, מה עושים לדניאל שם סד, א

כיון שראה דוד ברוח הקודש, באיזה לשון עתידה אסתר להיות קוראה להקדוש ב"ה "אילותי" סידר עליה זה המזמור "למנצח על אילת השחר" (תהלים כב) שם כב, ז

קשה לשון הרע שכבר בא דוד וזכרתו ברוח הקודש שנא' "יכרת ה' כל שפתי חלקות" (שם יב, ד) שם יב, ב

אמר דוד, יבא עלי, אם ירד דבר בתוך מעי עד שלא
עישרתי אותו פסיקתא דר"ב יא

"ואת יראי ה' יכבד" (שם טו, ד) זהו דוד שנא' וישלח
מהשלל אל זקני יהודה מדרש שוח"ט טו, ו

עירא היאירי היה כהן לדוד, והיה משגר לו מתנותיו
עירובין סג.

דוד אמר, קדירה שאכלתי בה חולין לא אכלתי בה
קדשים מדרש שוח"ט קיט, כט

שני שכרים היה נוטל דוד, שכר השבועה ושכר המצוה,
היה נשבע שהוא נוטל הלולב, שהוא עושה הסוכה,
ונוטל ועושה וכו' שם קיט, מה

אמר דוד, אם תבוא לידי מצוה, ולא יכולתי לעשותה
"סעדני ואושעה" (שם קיט, קיז) שם קיט, מט

אמר הקדוש ב"ה לדוד, בתחלה אמרת "אחת שאלתי
מאת ה'" (שם כז, ד) וחזרת ואמרת "לחזות בנועם ה'
ולבקר בהיכלו", אמר לפניו רבונו של עולם לא יהא
עבד שוה לרבו? בתחלה לא באת לנו אלא באחת "כי
אם ליראה" (דברים י, יב) ואחר כך פתחת לנו במצוות
הרבה "ולשמור מצותיו" מדרש שוח"ט כז, ה

אמר דוד לא אוכל בסעודתן של רשעים, ולא ארד
עמהם לגיהנום שם כח, ג

אמר לו הקדוש ב"ה לדוד, מצוות אתה עושה ואכול
בזכותם שנאמר "שמור מצותי וחייה" (משלי ד, ד)
שם טז, יב

אם יאמר לך אדם למה הקריב דוד באיסור במה שנאמר
"ראה הבקר לעולה" (שמואל-ב כד, כב) אמר האלהים,
אני הוא שאמרת לי במד"ר יד, א

שאלו את שלמה בן דוד, עד היכן כוחה של צדקה?
אמר להם צאו וראו מה פירש דוד אבא "פזר נתן
לאביונים צדקתו עומדת לעד" (תהלים קיב, ט) ב"ב י:

"ויתאוה דוד ויאמר, מי ישקני מים מבור בית לחם וגו'
(שמואל-ב כג, טו) ולא אבה דוד לשתותם" אמר, כיון
דישנו איסור לא כדאי לי ב"ק ס:

מתפלל

ארבעה הם שסידרו תפלה וקינטרו דברים כלפי הקדוש
ב"ה, ירמיהו, חבקוק, דוד ומשה מדרש שוח"ט צ, ב
דוד ציער נפשו הרבה בבקשת רחמים ברכות ל:

הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו ללמוד תורה סוטה י:

היה מלך, ואמר איני מלך, ה' המליכני, היה גבור, ואמר
איני גבור היה עשיר, ואמר איני עשיר, ירד למלחמה
ונצח, ואמר לא מגבורתי נצחתי, אלא הוא עזרני, הוא
הנצחני מדרש שוח"ט קמד, א

"לא גבה לבי" (תהלים קלא, א) בשעה שהמשחני
שמואל "ולא רמו עיני" בשעה שהרגתי את גלית "ולא
הלכתי בגדולות" בשעה שהעלתי את הארון "ונפלאות
ממני" בשעה שהחזירוני למלכותי "כגמול עלי נפשי"
כיון הוזה היוצא ממעי אמו סנהדרין ב, ה"ד

דוד עיניו תמיד נמוכים למטה מפחד רבונו וכשהיה
הולך בין העם לא היה בו גסות הרוח כלל זהו ח"ב קא:

"אני בצדק" (שם יז, טו) אינני בא לפניך אלא כעני
המבקש צדקה מדרש שוח"ט יז, יג

היה גומל חסד לכל, אומר כן, אפילו הורג או נהרג,
רודף או נרדף, גומל אני לו חסד ילקוט המכירי תהלים יג, ו

דוד קרא עצמו גר מכילתא משפטים יח

דוד קרא עצמו עבד, והקדוש ב"ה קראו עבד
ספרי ואתחנן כז

בשעה ששלח דוד את יואב לארם-נהרים וכו', לא נהג
דוד כבוד מלכות בעצמו, אלא עמד והעביר פרפורין
מעליו ועטרה מעל ראשו ונתעטף בטליתו והלך לו אצל
הסנהדרין, אמר להם רבותי! לא באתי לכאן אלא
ללמוד וכו' בר"ר עד, טו

דוד שמע קללתו ושתק, בדין הוא שיקרא חסיד
מדרש שוח"ט טז, יא

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, מובטח אני בך שאתה
משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע
אם יש לי חלק ביניהם ברכות ד.

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, אין לי לישב עם הגדולים,
אמתין לי עם הקטנים, יהיו אברהם יצחק ויעקב
בחדרם, ומשה ואהרן בטרקלין, ואני בסף, אם אין לי
שאשב בסף, אשב בחצר מדרש שוח"ט טז, יג

שומר מצות

בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ, וראה עצמו עומד
ערום, אמר אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון
שנזכר במילה שנבשרו נתיישרה דעתו מנחות מג:

אלמלא תפלתו של דוד היו כל ישראל מוכרי פסולת פסטה מט.

"וישב לפני ה'" (שמואל-ב ז, יח) ישב עצמו לתפלה פסחים ה, ה"י

דוד היה בא וישב לו לפני השכינה ושחה מלא קומתו ארצה ואמר: אבי שבשמים וכו' התורה שעשיתי לפניך משלך עשיתי, ואילו הכי בשכר תורה שעשיתי קמעא לפניך הקנית לי עולם הזה וימות בן דוד ועולם הבא תנדבא ר יד

אין לך שהיה זהיר במצות וירא שמים כדוד, אף על פי ששנו רבותינו, הבא מן הדרך פטור מן התפלה, דוד לא היה עושה כן, אלא בכל מקום שהיה הולך לא היה מונע עצמו מן התפלה פס"ר ט, ח

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, רבונו של עולם, בשעה שאני עומד לפניך בתפלה, אל תהיה תפלתי מאוסה לפניך, מפני שעניי ישראל תלויות בי, ועיני תלויות בך, ואם תשמע תפלתי, כאילו תשמע תפלתם

מדרש שוח"ט כה, ה

אמר דוד לפני הקב"ה, רבון העולמים בשעה שאני מתפלל לפניך תהא עת רצון ירוש' מכות ב, ו

אומן גדול היה דוד, כשהיה מבקש דבר מן הקדוש ב"ה, מנגנו, היה שואל תחלה את קלות ואחר כך את החמורות אגדת בראשית ביהמ"ד ד 10

היה מבקש רחמים שתשרה עליו שכינה, כדי לברך את ישראל ילקוט המכירי תהלים א, ח

דוד לא היה מתפלל אלא שתי תפלות [שחרית ומנחה] ובחצות הלילה היה קם בשירות ותשבחות זהו ח"א קלב:

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, רבונו של עולם, אם תוציא את דיני ביום הכפורים בבוקר, איני יכול לעמוד עד שאתפלל, אלא אקרא קריאת שמע ואתפלל ארבע תפלות ואחר כך "מלפניך משפטי יצא" (תהלים יז, ב) מדרש שוח"ט יז, ב

צפה דוד, האיך הקב"ה דן את בריותיו, התחיל לבקש רחמים על נפשו וכו' מד"ב ויקרא יב

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה רבונו של עולם, כשהיו אומות העולם באים להתפלל לפניך, אל תענה אותם, שאין באים אצלך בלב שלם דבר"ר ב, י

כשהיה רעב בימי דוד, בקש עליהם רחמים מלפני הקדוש ב"ה ואמר, רבון כל העולמים, נהוג את צאנך כיוסף, שזן את העולם בשני רעבון בר"ר צא, ה'

"אש וברד שלג וקיטור" דוד ביקש עליהם רחמים והורידם לארץ, אמר לפניו רבונו של עולם "אתה לא יגורך רע" (תהלים ה, ה) חגיגה יב:

"ועשיתי לך שם כשם הגדולים" (שמואל-ב ז, ט) זה שאומרים "מגן דוד" פסחים ק"ז:

תורה

בשעה שדוד אוכל סעודת מלכים, אוכל עד הערב וישן עד חצות ועומד ועוסק בתורה איכ"ר ב, ס"ד

אמר דוד מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה, עד חצות לילה היה עוסק בתורה, מכאן ואילך בשירות ותשבחות, עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס, מכאן ואילך היה מתגבר כארי, ודוד איך ידע מתי חצות הלילה, סימן היה לו, כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות הלילה, בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו, מיד היה עומד ועוסק בתורה עד עלות השחר, כיון שעלה עמוד השחר, נכנסו חכמי ישראל אצלו וכו' ברכות ג:

היה יצרו מפתה אותו כל הלילה, ואומר לו דוד דוד, דרך מלכים להיות שחר מעוררן, והם יושנים עד שלש שעות ביום, ואתה עומד בחצי הלילה?

מדרש שוח"ט כב, ח

מה היה דוד עושה, היה נוטל נבל וכנור ומנגן בהם, כדי שישמעו חברי תורה ואומרים, ומה אם דוד המלך עוסק בתורה אנו על אחת כמה וכמה ברכות א, ה"א

בזמן שרבו עירא היאירי היה חי, היה מלמד לתלמידיו כשהוא יושב על כרים וכסתות, וכשרבו נפטר, היה דוד מלמד עם התלמידים, והיה יושב על הקרקע, אמרו לו, שב נא על כרים וכסתות, ולא הסכים מ"ק טז:

כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן עצמו כתולעת שם

היה מקהיל קהלות בשבת, ומעמיד את הבימה בבית המדרש, ויושב ודורש לישראל בסתרי תורה, ומחזיר טעותיהן של ישראל, ומגלה להם רזים וסודות, עד שמושך לבן לדברי תורה מדה"ג שמות לה, א

דוד היה מעיף בתורה, והייתה נפשו שוקקה להיות בבית המדרש מדרש שוח"ט כ"ה, ד

דוד, טמון באש קא-מיבעיא ליה וכו', גדישים דשעורים דישראל הוו, דהוי מטמרים פלישתים בהו וקא-מיבעיא ליה, מהו להציל עצמו בממון חברו וכו' ב"ק ס, ב

אמר לו הקדוש ב"ה, טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני שבת ל.

מה שאמר דוד "לא המתים יהללו יה" (תהלים קטו, יז) היינו, לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות קודם שימות, שכיון שמת בטל מן התורה שם

אמר הקדוש ב"ה לדוד, עסוק בתורה ואני אלחום מלחמותיך מדרש שוח"ט לה, א

אמר דוד, לא עשיתי אני אותה, לא באונס ולא מיראה, אלא מאהבה, שנאמר "ותורתך אהבתי" (שם קיט, קיג) שם קיט, מז

אמר לו דוד להקדוש ב"ה רבוני, אל תאמר לי הרי הם לפניך התבונן אתה לעצמך, אם אין אתה מבינני, איני יודע כלום מדרש שוח"ט קיט, יד

בקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה, ובמלכותו הקטין עצמו אצל מי שגדל ממנו בחכמה מגילה יא.

"גר אנכי בארץ" (שם קיט, יט) כשם שהמתגייר היום, אינו יודע כלום בתורה, כך עיניו של אדם פתוחות, ואינו יודע בין ימינו ושמאלו כלום בתורה מדרש שוח"ט קיט, י

אמר דוד, כשהייתי מבקש ליטול עצה, הייתי מביט בתורה ונוטל ילקוט המכירי משלי כב, כ

"יודע נגן" (שמואל"א טז, יח) במקרא "וגבור חיל" במשנה "ואיש מלחמה" שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה "ונבון דבר" במעשה הטוב "ואיש תואר" בתלמוד ר"ר ד, ג

"וטוב רואי" — בהלכה, כל הרואהו נזכר לתלמודו ויקר"ר כ, א

אמר דוד לפני הקב"ה, לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם, ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא, כדי לטהר אשה לבעלה ברכות ד.

היו מביאין לו נפלים והיה בודקן ואומר, זה זכר וזו נקבה, זה אמו צריכה לישב ארבעים יום, וזו שמונים יום, וכל מלכי מזרח ומערב יושבים בכבודם לפניו, ולא היה מתבייש מדרש שוח"ט טז, ט

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, אזכה, שיהו דברי נאמרין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שקלים ב, ה"ה

דוד מלך ישראל היה יושב ומלמד הלכה לשלמה בנו, והיה כל עובר ושב מברכים ואומרים, ראו צדיק זה האיך יושב ומלמד הלכה לשלמה בנו גנזי שכת"ר א 167

אותה הלילה שברח דוד מלפני שאול, למד משמואל הנביא, מה שאין תלמיד ותיק לומד למאה שנה מדרש שמואל ב, כב, ד

כל מה שאני עושה אני נמלך במפיבושת רבי ברכות ד.

"מפיבושת" שהיה מבייש פני דוד בהלכה, לפיכך זכה דוד ויצא ממנו כלאב שם

דוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד קראו רבו אלופו ומיודעו אבות ו, ג

שני דברים מה הם? אמר לו, דוד, למה אתה יושב לבדיך ועוסק בתורה, אין דברי תורה מתקיימין אלא בחברים. והשני, אמר לו, כשתלך להתפלל רוך, כאדם ההולך אחר המלך כלה רבתי ח'

בתחלה קרא דוד לאחיתופל רבו, ולבסוף קראו חברו, ולבסוף קראו תלמידו סנהדרין קו:

מגילה שמסר שמואל לדוד, אמר אחיתופל לדוד ברוח הקודש יל"ש תהלים תתעח

בוכה הייתי על אותם הגדולים שפירשו מן התורה, על דואג ואחיתופל מדרש שוח"ט קיט, מז

תרי"ג מצות נאמר לו למשה, בא דוד והעמידן על אחת עשרה וכו' מכות כד.

משה תקן להם לישראל שמונה משמרות כהונה, בא דוד והעמידן על עשרים וארבעה תענית כז.

דוד ושלמה תקנו [בברכת המזון] בונה ירושלים, דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עיריך וכו' ברכות מח:

כמה נימים היה בכנור שהיו הלויים מנגנים, שבעה, ומי התקין להם שמואל ודוד, והם העמידו חלוקי השיר במדר"ר טו, יא

בא דוד ותקן להם מאה ברכות [לומר בכל יום] כיון שתקנם נעצרה המגפה שם יח, כא

נתינים דוד גזר עליהם [שלא יבואו בקהל] יבמות עח:

יחוד נמי, בית דינו של דוד גזרו, אפילו על יחוד דפנויה ע"ז לו:

"לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד" (תהלים קיט, צו) דבר זה אמר דוד ולא פירשו, עד שבא זכריה בן עדו ופרשו עירובין כא.

דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים, ע"י אדם הראשון, ע"י מלכי צדק, ע"י אברהם וע"י משה וע"י הימן וע"י ידותון וע"י אסף וע"י שלשת בני קרח ב"ב יד:

עשרה בני אדם אמרו ספר תהלים, וקילסו אותו לתוכו, ומכולם אין הקילוס נאמר אלא לך פס"ר ט, טו

אף על פי שעשרה בני אדם אמרו ספר תהלים, מכולם לא נאמר על שמותם, אלא על ידי דוד מלך ישראל קה"ר ז, יט

מי נעים זמירותיהן של ישראל, דוד בן ישי

מדרש שוח"ט א, ו

כרחם אב על הנים (תהלים קג, יג) כששמע יואב לדוד תמה ואמר: כלום אבא מרחם על בניו יותר מאמא? הלך אצל אשה עניה וקנה ממנה בן אחד, כשנודע לבעלה הדבר, אמר לו ליואב, תחזיר לי את בני וקח כספך, ואם לא אהרוג אותך או תהרגני, אמר יואב, שפיר אמר דוד מדרש רבותינו ביהמ"ד 52

כשם שאמרוהו עשרה בני אדם, כך נאמר בעשרה מיני זמר בניצוח בניגון במזמור בשיר בהלל בתפלה בברכה בהודאה בהללויה באשרי, וגדול מכולם "הללויה" שכולל שם ושבח בתיבה אחת. רב קרא לכל הספר הללויה משוח"ט א, ו

היה מגן בכנור בארבע מיני ניגון בשיר פשוט שזהו "יד", ובשיר כפול שזהו "יד", ובשיר משולש שזהו "ידו", ובשיר מרובע שזהו "ידוד" ועולים שבעים ושתיים פנים זהר ח"ג רכז:

כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים ר' אליעזר אומר כנגד עצמו אמרן, ר' יהושע אומר כנגד צבור אמרן, וחכמים אומרים, האמורות בלשון יחיד כנגד עצמו אמרן, בלשון רבים כנגד הצבור אמרן פסחים קיז.

אלו שירות ותשבחות שאמר דוד, יש בהם סודות וענינים עליונים בסוד החכמה, מפני שכולהם ברוח הקודש נאמרו, ששרה רוח הקודש על דוד ואמר שירה זהר ח"א קעט.

"לדוד מזמור" מלמד ששרתה עליו שכינה ואחר כך אמר שירה, מזמור לדוד מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו שכינה פסחים קיז.

חשיבותו של דוד הוא שאמר שירה מלמטה למעלה [אפ' בלי השראה] חכה לדרגא זו, ולא אמר שירה זאת אלא בסוף ימיו שאז היה בשלמות יתרה זהר ח"ג רפה.

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, רבוננו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה יבמות צו.

דוד דגלו מסכתא [מעין בהלכה] כתוב בו "יראיך יראוני וישמחו" (תהלים קיט, עד) עירובין נג.

אמר דוד, כשאני מתחיל בדברי תורה, מעט אני מתחיל בהן והן נובעים, וכשאני נכנס לתוכה נפתחים לי שערים הרבה מדרש שוח"ט כז, ב

מפני מה נענש דוד, מפני שקרא לדברי תורה זמירות סוטה לה.

מה היא הבעיא לדוד, אם מותר או אסור, הרי בית דינו של שמואל הרמתי קיים עירובין מה.

תהלים

לא הניח דוד אבר שלא קילס בו להקדוש ב"ה, קלסו בראשו, בעינים בפיו באזניו בגרונו בלשונו בשפתיו וכו' מדרש שוח"ט יח, ב

יש אריס טוב היודע לבקש, ויש אריס שאינו יודע לבקש מבעליו, דוד מאריסים הטובים היה, בתחלה משורר בקילוס "השמים מספרים כבוד אל" (תהלים יט, ב) אמרו לו השמים אולי אתה צריך משהו "ומעשה ידיו מגיד הרקיע", מזכיר והולך "יום ליום יביע אומר..." "ונקיתי מפשע רב" אתה אלוה רב, ולי חובות רב יאה לאלוה רב לסלוח פשע רב ייקר"ר ה, ח

דר בחמשה עולמים ואמר שירה ברכות י.

דוד ריוהו להקדוש ב"ה בשירות ותשבחות שם ז:

משה נתן חמשה חומשי תורה לישראל, ודוד נתן חמשה ספרים שבתהלים לישראל מדרש שוח"ט א, ב

חמש מעמדות אמר דוד לפני הקדוש ב"ה בספר תהלים, ארבעה כנגד ארבע מלכיות שראה דוד אותם ברוח הקודש, האיך הם עתידים לשעבד את ישראל... על כל אחת ואחת "קומה ה'" "קומה ה'", ואת מלכות של גוג האיך היא באה בחזקה, התחיל מעמיד את הקדוש ב"ה עליה "קומה ה' אל נשא ידך" (תהלים י, יב) פס"ר לא

כל תושבחות האמורות בספר תהלים כולן דוד אמרן שנאמר "כלו תפלות דוד בן ישי" (תהלים עב, כ) אל תקרי בלו אלא כל אלו פסחים קיז.

ארבעה מזמורים שהיה אדם הראשון צריך לאומרם ואמרם דוד ואלו הן "לה" הארץ ומלואה וכו' (שם כד, א) מדרש שוח"ט ה, ג

הבונים" אמר ישי "מאת ה' היתה זאת" אמרו אחיו "זה היום עשה ה'" אמר שמואל "אנא ה' הושיעה נא" אמרו אחיו "אנא ה' הצליחה נא" אמר דוד "ברוך הבא בשם ה'" אמר ישי "ברכנוכם מבית ה'" אמר שמואל "אל ה' ויאר לנו" אמרו כולם "אסרו חג בעבותים" אמר שמואל "אלי אתה ואורך" אמר דוד "אלהי ארוממך" אמרו כולם פסחים קיט.

מאה ועשרים מזמורים אמר דוד, ולא חתם בהם "הללויה" עד שראה במפלתן של רשעים ויקרר ד, ז

אמר הקב"ה, אתה עשית קמ"ז מזמורים, כמנין שנות יעקב, תזכה כמותו. מה הוא ובנו מלכו ביחד אף אתה ימלוך שלמה בנך בחייך

מדרש: הובא בבעה"ט בראשית מז, כט

נשיו

דוד נשא אלמנת שאול, שנאמר "ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך" (שמואל-ב יב, ח) זו רצפה סנהדרין ב, ה"ג

"פתחת למוסרי" (תהלים קטז, טז) אמר דוד לפני הקדוש ב"ה רבונו של עולם, שני מוסרות שהיו עלי פתחתם, רות המואביה ונעמה העמונית יבמות עז.

האיך נשא דוד שתי אחיות בחייהן? מיכל אחר מיתת מירב נשאה, ר' יהושע בן קרחה אומר קדושי טעות היה לו במירב שנאמר "תנה את אשתי את מיכל אשר ארסתי לי במאה ערלות פלשתים" (שמואל-ב ג, יד) מיכל אשתי ולא מירב אשתי סנהדרין יט:

מיכל בת שאול ויהונתן, שניהם היו אוהבים לדוד, מיכל ממלטת אותו מן הבית, ויהונתן מן החוץ מדרש שוח"ט נט, א

מיכל בת שאול היתה אוהבת לדוד בעלה יותר מאביה שם נט, ג

אמר לה דוד לאביגיל השמעה לי, אמרה לו "ולא תהיה לך זאת לפוקה" (שמואלשא כה, לא) ...נטלה דם והראתה לו, אמר לה וכי מראים דם בלילה? אמרה לו, וכי דנים דיני נפשות בלילה וכו' מגילה יד:

טובה היתה אביגיל לדוד, מכל הקרבנות שבעולם מדרש שוח"ט נג, א

"וזכרת את אמתך" (שם) מלמד שפקרה עצמה [רמזה לו שישאנה] סנהדרין ב, ה"ג

נודמן לדוד צפרדע, אמרה לו, למה אותה משבח עצמך לומר "חצות לילה אקום להודות לך" (תהלים קיט, סב) ואני כל הלילה לא ישן לשבח לפניו ולנגן לו, אמר דוד, וי להממונה של הצפרדע הזאת, שלא יודע מה שאני אומר זהר ח"ג רכב:

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, יהי רצון מלפניך שיהיו שירות ותשבחות שלי נאמרים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לעולם מדרש שוח"ט סא, ג

"יהיו לרצון אמרי פי" (שם יט, טו) יהיו קורים בהם והוגים בהם, ונוטלים עליהם שכר כנגעים ואהלות שם א, ח

כל מה שפירש דוד בספר תהלים, כלל אותו רשע בפסוק אחד "אנא נבוכנצר משבח ומרומם ומדהר למלך שמיא" וכו' (דניאל ד, לד) שם ה, י

אמר הקדוש ב"ה לדוד, קלס אותי האיך שאתה מבקש ואני מוחל לך בקילוסך שם פח, א

משה פתח "וזאת הברכה" (דברים לג, א) וחתם ב"אשריך", כיון שעמד דוד פתח במה שחתם משה, אמר אף אני אברך את ישראל ב"אשרי" שם א, ה

כל פרשה שהיתה חביבה על דוד פתח בה באשרי ברכות י.

עשרים אשרי כתוב בפסר תהלים, אמר רבי תמה אני ואני אומר עשרים ושתים כנגד עשרים ושתים אותיות מדרש שוח"ט א, ח

אחרי שמנה עשרה מזמורים אמרו לו לדוד "יענך ה' ביום צרה" (תהלים כ, ב), ואם תאמר תשעה עשר הם, אשרי ולמה רגשו אחד הוא שם כ, ב

שבע קולות אמר דוד ב"קול ה' על המים" (שם כט, ג) ברכות כט.

"כלו תפלות דוד בן ישי" (שם עב, כ) וכי שאר לא היו תפלות דוד בן ישי? אלא כל אלו היה דוד מתפלל על שלמה בנו, ועל מלך המשיח, דבר אחר "כלו" חמודות מדרש שוח"ט עב, ו

"שיר המעלות לשלמה" (שם קכז, א) דוד המלך אמר זאת עבור שלמה המלך בנו זהר כ"ב קסד.

"חסד ומשפט אשירה" (שם קא, א) אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, אם חסד אתה עושה עמי אשירה, ואם משפט אתה עושה עמי אשירה ברכות ט, ה"ה

"אורך כי עניתני" (שם קיח, א) אמר דוד, "אבן מאסו

לאחר שהביאה אליו, פירש ממנה דוד שלשה חדשים, כדי לידע אם היא מעוברת
מד"ת תולדות ו'

"אלמנות חיות" (שמואל-ב כ, ג) מלמד שהיה דוד מקלעתן ומקשטתן ומכניסן לפניו, ואומר ליצר הרע, תאבתה דבר האסור לך, חייך שאני מתאיבך דבר המותר לך
סנהדרין ב, ה"ג

"כל ערום יעשה בדעת" (משלי יג, טז) זהו דכתיב "ויאמרו לו עבדיו יבקשו למלך נערה בתולה" (מלכים-א א, ב) וכל מי שהיה לו בת הביא אותה מגילה יב:

דוד המלך התירו לו לייחד עם פנויה ולא התירו לגרש אחת מנשותיו, שלא יהי יותר משמנה עשרה]
סנהדרין כב.

"ותהי למלך סוכנת ותשרתהו" (שם), אמרה לו נתתן, אמר לה את אסורה לי, אמרה לו [כשהגנב אין לו כח לגנוב הוא נהיה לאדם ישר] אמר להם קראו לבת שבע... באותה שעה קינחה בת שבע ביי"ג מפות [מתשמיש]
שם

דוד המלך הביא עצמו לידי נסיון ונכשל... הפך משכבו של לילה למשכבו של יום, ונתעלמה ממנו הלכה
סנהדרין קז.

ראויה היתה בת שבע בת אליעם לדוד מששת ימי בראשית
שם

אפילו בשעת חליו של דוד קיים שמנה עשרה עונות [לשמנה עשרה נשיו]
שם

השווה אביגיל, בת-שבע

זרעו

אמר לפניו רבונו של עולם, אם עתיד אני להעמיד בנים להעציבך, מוטב לי "ונחנו בדרך עולם" (תהלים קלט, כד)
בר"ר מב, ט

דוד שהניח בן כמותו, נאמר בו "שכיבה" ב"ב קטז.

בשעה שנמנו ואמרו שלשה מלכים וארבע הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא, ביקשו לצרף את שלמה עמהם, בא דוד ונשתטח לפניהם
סנהדרין י, ה"ב

זכה דוד ויצא ממנו כלאב ברכות ד.

ארבע מאות ילדים היו לו לדוד, וכולן בני יפת תאר היו, ומגדלי בלורית היו, וכולם יושבים בקרונות של זהב, ומהלכין בראשי גייסות היו, והם היו בעלי אגרופים של דוד
סנהדרין כא.

בני עדין בן יהודה" "בני פחת מואב בן יהודה" הן הן בני דוד בן יהודה
תענית כח.

"נפלאותיך ומחשבותיך אלינו" (תהלים מ, ו) מלמד שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד, אמר לו, עלי ועליך נאמר שתי מקראות הללו
יבמות עז.

דוד המלך לא היה מיסר את בניו, ולא היה מלקה אותן לפיכך עמד אבשלום עליו להרגו
א"ב דכן סירא אוצר מדרשים 36

זרעו של דוד לא נשתנו בגלגול זהר ח"ב קד:

כל קללות שקילל דוד את יואב, נתקיימו בזרעו של דוד, זב (שמואל-ב ג, כט) מרחבעם, מצורע מעוהו מחזיק בפלך מאסא, נופל בחרב מיאשיהו, וחסר לחם מיכניה
סנהדרין מח:

אמר לפניו רבונו של עולם, מוטב אמסר ביד אויב, ולא יכלה זרעי
שם צה.

מנלן דכלה זרעו של דוד, דכתיב "ותאבד את כל זרע הממלכה" (מלכים-ב יא, א) והלא נשאר יואש? אלמלא לא נשאר אביתר [מכהני נוב] לא היה נשאר מזרעו של דוד שריד ופליט
שם צה:

"ויפול דוד והזקנים מכסים בשקים את פניהם" (דהי"א כא, טז). באותה שעה ירד מלאך משמי מרום, והרג את גד החוזה ואת ארבעת בניו של דוד ואת הזקנים
תדבא"ר

בקש דוד לעבוד ע"ז שנאמר "ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים והגה לקראתו חושי הארכי" (שמואל-ב טו, לב) אמר לו לרוד יאמרו, מלך שכמותך יעבוד ע"ז? אמר לו: מלך שכמותי יהרגנו בנו? מוטב יעבוד זרה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא, אמר למה נשאת יפת תאר? אמר לו התורה התירה, אמר לו, כל הנושא יפת תאר יש לו בן סורר ומורה סנהדרין קז.

בעשרים בתמוז [זמן עצי כהונה] בני דוד בן יהודה
תענית כז.

לפי שדוד נשא אביגיל אחרי מות נבל, והיו חושדין אותו הבן שהוא של נבל, לכך קרא אותו שני שמות כלאב ודניאל דניאל, כל-ואב

מדרש ויכולו ג: גרינהוט לקוטים ב

עם שאול

שקול היה שאול כנגד כל אויביו של דוד מדרש שוח"ט ז, יג

נאם ה' לאדוני שב לימיני" (תהלים קי, א) המתן לשאול
 בן קיש איש ימיני, כי עדיין יש לו שעה, ואחרי מות
 שאול תמלוך
 שם קי, ה

למה לא העביר הקדוש ב"ה לשאול ממלכותו, ולא
 ימות? אלא צדקה עשה הקדוש ב"ה עמו, שמת בתור
 מלך, ולא ראה את עבדו שולט עליו ולוקח מה שהיה לו
 זהר ח"ג רפד.

כיון שמת שאול, והמלכות מוכן לדוד, למה לא מלך
 מיד על כל ישראל? אלא זה הכל סודות החכמה היא,
 כי דוד אין לו לקבל המלוכה עד שיתחבר באבות שהם
 בחברון, ולכן נתעכב שמה שבע שנים, בכדי שיקבל
 המלוכה כתקונה
 זהר ח"א עט:

דואג למה נקרא שמו "אדומי" שאמר לשאול על דוד
 "בן מות הוא" (שמואל-א ב, לא) דמו מותר, ואשתו
 מותרת להנשא לאחר
 מדרש שוח"ט נב, ד

אמר דוד לדואג, רעתו של שאול יותר מטובתך,
 שאלמלי לא קבל ממך לשון הרע, לא היה נענש שם נבז

"והיה האיש אשר יכנו וגו' את בתו יתן לו" (שם יז, כה)
 הלך דוד והרגו, אמר לו שאול, מלוה יש לך אצלי
 והמקדש אשה במלוה אינה מקודשת, הלך ונתנה
 לעדריאל, ואמר לו, אם אתה רוצה את מיכל, לך הבא
 לי מאה ערלות פלשתים, הלך והביא לו, אמר לו שאול,
 מלוה ופרוטה דעתו אפרוטה, שאול סבר, הערלות לא
 שוה פרוטה, ואינה קדושין, ודוד סבר ראויים לכלבים
 וחתולים ושונים פרוטה ומקודשת
 סנהדרין קיט:

"וילבש שאול את דוד מדיו" (שם) וכתוב בשאול
 "ומשכמו ולמעלה גבוה מכל העם" (שם ט, ב), כיון
 שהלבישו בגדיו, ראה שמתאימים לו, מיד הכניס בו עין
 הרע כיון שראה דוד שהלבין פני שאול "ויסירם דוד
 מעליו"
 ויקר"ר כג, ט

"וילבש שאול את דוד מדיו" ועמדו עד עקביו של דוד,
 וכשרכב על הפרדה, היתה מהלכת בו ארבע טייסות,
 ושואל לא היתה מהלכת בו אלא שלש טייסות, וראה
 שאול ונתקנא
 מדה"ג דברים כא, י

"בן מי זה הנער אבנר" (שמואל-א יז, נה) וכי לא היה
 מכירו? שואל עליו, אם מפרץ הוא מלך הוא, אם מזרח
 הוא שופט הוא
 רז"ר ד, ט

איך ברח דוד מפני שאול? שני שערים היה לו לדוד
 בביתו, והאחד היה נעול, ומשמרים אותו מן השער
 הזה, ויצא בשער אחר וברח, התחיל שאול לכעוס על
 מיכל בתו, אמר לה למה הברחת את שונא? אמרה לו

אתה השאיתני לליסטים שלך, ועמד עלי עם החרב
 להרגני, יראתי ממנו והברחתיו
 מדרש שוח"ט נט, ד

אלמלי הלווהו יהונתן לדוד שתי ככרות לחם, לא
 נהרגה נוב עיר הכהנים, ולא נטרד דואג האדומי, ולא
 נהרגו שאול ושלושת בניו
 סנהדרין קד

"אין לחם חל אל תחת ידי" היה שבת וראה אותם דוד
 שהיו אופים לחם-הפנים בשבת, שכך הורה להם דואג
 האדומי, אמר להם דוד, מה אתם עושים, אפייתו אינו
 דוחה שבת וכו' אכל דוד באותה שעה וכו' קרוב לשבע
 סאין וכו' שאחזו בולמוס
 יל"ש שמואל קל

דוד הוא היה בורח מפני שאול, ולכן גרם שנאבדו כל
 כהני נוב, עון זה היה תלוי על ראש דוד לגבות ממנו, עד
 שכל בניו נאבדו ביום אחד, ולא נשאר מהם אלא יואש
 זהר ח"ב רכד.

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, שר שהוא רודף אחרי מי,
 הוא מתאונן עליו לפני המלך, ואם המלך רודף אחרי
 השר, למי הוא יתאונן? שאול הוא מלך, למי אני
 מתאונן עליו? אלא לך עלי להתאונן, אני נשיא בן נשיא
 אל תסגירני ביד שאול
 מדרש שוח"ט נד, ב

כשהיה דוד מתפלל, שלא יפול ביד שאול, כך היה
 מתפלל, שלא יפול שאול לידו
 מדרש שוח"ט ז, יג

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, סלק שכינתך מביניהם
 [ממלשיני זיף]
 פאה א, ה"א

"סלע המחלוקת" (שמואל-א כג, כח) נעשה לו נס
 בסלע, כיון שראה דוד עצמו מצומצם ביד שאול, אמר,
 על חנם משח אותי שמואל, היכן הוא משיחותו? "אני
 אמרתי בחפזי כל האדם כוזב" (תהלים קטז, יא) אמר לו
 הקדוש ב"ה כוזב אתה קורא לשמואל? מעיד אני עליו
 שהוא נאמן, מיד "ומלאך בא אל שאול" מלאך מן
 השמים היה, נחלקו גבורי שאול וגבורי דוד, מהם היו
 אומרים, עד שבן ישי בידינו לא נפנה ממנו, מהם היו
 אומרים מלחמת ישראל קודמת, אבל בן ישי מצוי
 אצלנו כל שעה, נחלק הסלע מכאן ומכאן, ונמצאו
 שאול וגבוריו עומדים מצד א' ודוד ואנשיו מצד אחר,
 שאול ניצל משפיכת דמים, ודוד ניצל מחרבו של שאול.
 ובשעה שהיה דוד וחילותיו עוברים על אותו מקום
 שנעשה להם נס, היה מתחלק מחיילותיו, הוא ושש
 מאות אנשים שהיו אתו, אותה שעה היו יורדין מעל
 סוסיהם, ומשתחויים ונופלים על פניהם, ומברכים,
 ברוך שעשה לנו נסים במקום הזה, ומקצתן היו עומדין
 ואין מברכין, לפי שלא היו עמו באותה שעה והיו
 מתחלקין זה מזה, לכך נאמר "סלע המחלוקת"
 מדרש שוח"ט יח, ז

שלשה דברים הוציא דוד מפיו על שאול, ושלשתן נגעו בו "כי אם ה' יגפנו" וכן היה לו "או יומו יבא" וכן היה לו "או ירד במלחמה ונספה וכן היה לו שם

כשירד דוד למלחמה, בקש על הדבר שהוציא מפיו, אמר לפניו רבונו של עולם אל תדון אותי מזיד אלא שוגג, שנאמר שגיון לדוד (תהלים ז, א) שם ו. יח

"דברי השירה הזאת ביום הציל ה' אותו וגו' מכף שאול" (שם יח, א) אמר לו הקדוש ב"ה לדוד, דוד שירה אתה אומר על מפלתו של שאול? אלמלי אתה שאול והוא דוד, איבדתי כמה דוד מפניו מרוק טו:

בשעה שמנה דוד את ישראל, שלח אליו גד החוזה ואמר לו "שלש אנכי נוטל עליך" (שמואל-ב כד, יג) ולמה שלש, אלא כשם שגזרת על שאול אדוניך שלש גזרות, כך אני נוטל עליך שלש גזרות מדרש שוח"ט ז, ד

כשנטל צפחת המים מבין רגלי אבנר, פשט אבנר רגליו, וכסהו בהם, והיו עליו כשני עמודים, ובקש רחמים מה, עשה לו נס ושלח לו צרעה, ועקצה רגלי אבנר וזקפן, ויצא דוד א"ב דבן סירא. אוצר המדרשים 47

אבנר למה נהרג? על שלא הניח לשאול להתפייס עם דוד פאה א, ה"א

"שגיון לדוד" (תהלים ז, א) תרגום של "תהלה לדוד" שהודה לה' [והתחרט] על שאמר שירה על מפלתו של שאול בן קיש תרגום תהילים ז, א

"על דברי כוש בן ימיני" (שם) מה אדוניתו של יוסף תבעה אותו, ואומרת "בא אלי העבד העברי וגו'" (בראשית לט, יז) אף שאול אמר "כי הקים בני את עבדי עלי לארוב" (ש"א כב, ח) כשם שבאת הכושית פטרוניתו של יוסף עליו בדברים, כך בא שאול בן ימיני עלי בדברים מדרש שוח"ט ז, ד

דוד עמד וכנס כל זקני ישראל וגדוליהם, ועברו את הירדן ובאו ליבש גלעד, ומצאו את עצמות שאול ויהונתן בנו, ונתנו אותם בתוך ארון המת והביאוהו לגבול ירושלים וקברוהו שם, ו"צלע" היא בצד ירושלים במד"ר ח, ד

"אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים" (ש"ב כא, א) אמר דוד, שאול, כבר עבר עליו יותר משנים עשר חדש, ואין מספידים עליו, הנתנינים, נקרא אותם ונפייסם יבמות עט:

מעשה הפקדון של זהב, ראה ביהמ"ד 150

וע"ע: שאול

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, רבונו של עולם, מה הנאה באלו שבראת בעולמך, עכביש יארוג כל השנה ולא ילבשנו, שוטה חסר דעה מזיק את הבריות, אמר לו הקדוש ב"ה, תבוא שעה ותצטרך להם, וכשנחבא במערה מפני שאול, שלח הקדוש ב"ה עכביש וארגה על פי המערה, בא שאול וראה ואמר, בודאי לא נכנס אדם להנה א"ב דבן סירא אוצר מדרשים 47

סגור היה דוד במערה מבכפנים, ושאול מבחוץ עומד על הפתח, אמר לו דוד רבוני, בבקשה ממך "הוציאה ממסגר נפשי" כתר אתה נוטל על דבר זה שתושיעני שנאמר "בי יכתירו צדיקים" מדרש שוח"ט קמב, ו

כשהיה שאול ודוד במערה, ידע וראה שאין אדם עומד, לא בממונו, לא בחכמתו, ולא בגבורתו, ומהו עומד לו שם קמב, א

ויבא שאול להסך את רגליו" (שמואל-א כד, ג) והיה דוד רואה אותו שמשלשל בגדו העליון ומגלה בגדו התחתון, אמר דוד, האיך פוגעים בגוף צדיק כזה? סוכה ה, ה"ד

ויכרות את כנף המעיל וגו' ויך לב דוד אותו" (שם) אמר דוד, מה ההבדל בין כורתים כנף לבין כורת ראש, אמר ר' נחמיה שביטלו ממצות ציצית שעה אחת, כיון שנכרתה לא היה שאול יודע, ביקש ולא מצא אותו, אמר לו לאבנר, היכן הוא כנף מעילי, אמר לו בקוצים נכרת, כיון ששמע דוד כך, אמר לו, ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי (שם) מדרש שוח"ט ז, ד

כיון שנקרע כנף מעילו נזכר מה שאמר לו שמואל: מי שקורע כנף מעילך, ימלוך תחתך שם נז, ג

אמר לו דוד לשאול: מן התורה בן מות אתה וכו' אלא צניעות שהיתה בך הצילתך ברכות סב, ב

היה שאול הפכפך, אמש אמר לדוד "צדיק אתה ממני" (שמואל-א כד, יח) אני עשיתך צדיק, שיצאתי לבקש נפשך, ואלמלי מצאתיך הרגתיך, ואני נפלתי בידך ולא הרגתני, כיון שהלך לו שאול, אמרו לו גבוריו, וכי בשביל שלא הרגך דוד הוא צדיק, יודע היה שאם היה עושה לך מאומה, היינו נכנסין ואוכלין אותו מיד, הכיט ונתיירא מדרש שוח"ט נח, א

"ויאמר דוד חי ה' כי אם ה' יגפנו" (שם כו, י) היה בא יצרו ואומר לו, אלו נפלת אתה בידו, לא היה מרחם עליך והורגך, מן התורה מותר להרגו, לפיכך קפץ ונשבע שני פעמים במד"ר טו, טז

"חי ה'" לאבישי בן צרויה נשבע ואמר לו, חי ה' אם תגע בדמו של צדיק זה, אני מערב דמו בדמך מדרש שוח"ט טו, ב

"אין לי כסף וזהב עם שאול" (שמ"ב כא, ד) אמר להם דוד: קחו לכם כסף וזהב תמורת שבעה מאנשיכם שנהרגו, ולא קבלו ממנו
ירוש. סנהדר' פ"ו ז

שונאיו

נפלו לפניו עשרה שונאים, חמשה מאומות העולם, וחמשה מישראל ואלו הן: שאול, דואג אחיתפל, שבע בן בכרי, שמעי בן גרא, שובך, גלית ושלשת אחיו
מדרש שוח"ט יח, ח

מי היו אויביו? אותם שהיו רצו לעשוק ולחמוס, ולא הניחם
יל"ש תהלים תשמ"א

"אל תאסוף עם חטאים נפשי" (תהלים כו, ט) הנסקלים והנשרפים. "ועם אנשי דמים חיי" הנהרגים והנחנקים
סנהדרין ו, ה"י

אילמלא דרשוהו דואג ואחיתופל כן, לא רדפו אחרי דוד, מה דרשו "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך" (דברים כג, טו)
סוטה כא.

"רבים אומרים לנפשי" (תהלים ג, ג) זהו דואג ואחיתופל שיהו רבים בתורה, ומה הם אומרים "אין ישועתה לו באלהים"
מדרש שוח"ט ג, ה

"עד מה כבודי לכלימה" (שם ד, ג) אתם מכלימים וקורין אותי בן ישי, וכי אין לי שם? עד מתי אתם מחרפים אותי אחר דברים של הבל וריקנות, מה אתם סבורים, על ידי שנסתלקה מלכותי לשעה? היא קיימת לעולם
שם ד, ח

כשהחלה דוד המלך עליו השלום, נכנסו כל ישראל לבקרו והיו נכנסין דואג ואחיתופל ואומרים לו מלכנו, ה' יעמידך למקומך לשלום, והיו יוצאים לחוץ ואומרים, אדם ששבה את הכבשה והרג את הרועה בחרב, יש לו תקנה?
מדרש אגדה שמות ל, יא

לא היה לדוד אוהב יותר מאחיתופל, והיה בעל מקטרגין שלו, והוא היה יועצו כל העצות, ולא נתיירא דוד מאדם אלא מאחיתופל
מדרש שוח"ט נה, א

אמר דוד מי שיודע להשיב בהלכה [אחיתופל] ואינו משיב, סופו שיחנק
סנהדרין י, ה"ב

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה ימות דואג
סנהדרין קו:

אמר דוד רבוננו של עולם, מה שכינתך עושה בארץ בין המלשינים, סלק שכינתך מביניהם
מדרש שוח"ט ז, ז

"רגזו ואל תחטאו" (תהלים ד, ה) אמר דוד לישראל, עד

מתי אתם חוטאים ומתרגזים ואומרים, פסול הוא, מרות המואביה הוא בא וכו'
שם ד ט

אמר דוד לפני הקב"ה "אל תהרגם" (תהלים נט, יב) [לדואג ואחיתופל] אלא "הניעמו בחילך" שיהיו מטולטלין בעולם
מד"ה"ב נח, כג

דוד המלך, אחיו שנאו אותו, ודחו אותו מפניהם, והקדוש ב"ה הגביהו על כל העולם
זהר ח"א קצח.

כשקלל שמעי את רוד, נסתכל במרדכי שעומד ממנו, ויצא לשלמה בנו ואמר לו, כשיפסיק שמעי מלהוליד בנים, הרוג אותו כדי שיבוא נקי לעולם הבא
מדרש אבא גריון. בית המדרש א' 23

"והוא קללני קללה נמצרת" (מלכים א' ב, ח) מהו נמצרת? נוטריקון נואף מואבי, רוצח, צורר, תועבה
שבת קה, א

אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ב"ה, אם יבא דוד שהרג את הפלשתי, והוריש את בניך גת, מה אתה עושה לו? [אם תהן לדואג ואחיתופל עולם הבא] אמר להן עלי לעשותן רעים זה לזה
סנהדרין קה.

השווה אחיתופל, דואג

גלית

גלית הפלשתית קרוב ליחוסו של דוד, הוא בן ערפה [ודוד בא מרות אחותה]
זח"ג רה, א

אמר ישי לדוד בנו, הרי השעה לקיים אותו ערבות של זקניך שערב את בנימין מיד אביו שנאמר "אנכי אערבנו" (בראשית מג, ט) אלא לך והוציא אותו מערבותו, הלך וקיים את הערבות והרג את גלית
מד"ת ב, ויגש ח'

בשעה שירד לגלית, הניחוהו אחיו וכל ישראל, באותה שעה נשא דוד את עינו למרום ואמר "אשא עיני אל ההרים וגו' (תהלים קכא, א) הרחיב לו הקדוש ב"ה, שחזרו אחירו כל ישראל
מדרש שוח"ט קיח, ט

דוד לקח חמשה אבנים, כנגד חמשה חומשי תורה
זהר חדש תקונים קיא.

"ויבחר לו חמשה חלוקי אבנים מן הנחל" (ש"א יז, מ) האבנים היו מתלקטות מאליהן
מדרש שמואל ב, כא, א

דוד כשהיה רוכב על הפרידה ומהלך, שומע קול שלש אבנים שהן אומרות, באיזה צד בן ישי מהלך, שאילו ידע בנו היה נוטלינו, ואנו עושין לו מלחמה עם גלית,

ביום שהרג דוד את גלית הפלשתי, השליכו עליו בנות ישראל את כל הכסף והזהב, והקדישו לבית המקדש מדרש רות ב. 51

השווה גלית

בית המקדש

דוד חשב לבנות בית המקדש, ונקרא על שמו שנאמר "חנוכת הבית לדוד" (תהלים ל, א) מדרש שוח"ט ל, ב

"ראה ביתך דוד" ומלכים א יב, טז) לפי שנתן דוד נפשו עליו, נקרא על שמו מכילתא שירה א

"וילך הוא ושמואל וישבו בנויות ברמה" (שמואל א יט, יח) וכי מה ענין נויות אצל רמה, אלא שיושבים ברמה ועוסקים בנויו של עולם [בית המקדש], לא היה יודעים מקומו היכן? הביאו ספר יהושע וכו' ועל דבר זה נתקנא דואג בדוד וכו' זכחים נד:

שלוש עשרה שנה, היה דוד חולה ומוטל במטה, ושבעה כרים היו מחליפיים תחתיו בכל יום, ממה שהיו ממסין, בשביל שעשה אותה מעשה, נרפא ונעשה בריא, מסר להן מגילת הבית אגדת בראשית לח

מגילה שמסר שמואל לדוד [על בנין בית המקדש] אמרה אחיתופל ברוח הקודש סנהדרין, י, ה"ב

מגילה שמסר שמואל לדוד, ניתנה להדרש מגילה א, ה"א

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, רבונו של עולם, שמעתי בני אדם שהיו אומרים, מתי ימות זקן זה ויבא שלמה בנו, ויבנה את בית הזבחייה ונעלה לרגל, ושמחתי, אמר לו הקדוש ב"ה "טוב יום בחצריך מאלף" (תהלים פד, יא) טוב לי יום אזור שאתה עוסק בתורה מאלף עולות שעתידי שלמה בנך להקריב לפני מדרש שוח"ט קכב, א

כל מי שהיה מונקש לקלל את דוד, מה היה עושה, היה אומר לו, טוב שיבנה הבית, כלומר, שאי אתה בונה, אמר לו הקדוש ב"ה, חייך, שעה אחת מחייך אין אני מחסר דבר" ה, ג

דוד היה מצטער לבנות בית המקדש, אמר לו נתן הנביא, אלולי שעלה במחשבה בלבו של הקדוש ב"ה שתבנה לו בית, אף בלבך לא היה עולה, אלא אף על פי ששלמה בנך בונה אותו, על שמך הוא נקרא, וראוי היה דוד לבנותו, אלא שבא נתן הנביא ואמר "דם לרב שפכת" (דהיי"א כב ח) כיון ששמע דוד כן נתיירא ואמר, הרי נפסלתי לבנות בית המקדש, אמר לו הקדוש ב"ה, אל תירא דוד, חייך, כל הדמים ששפכת הם לפני כצבי

כיון ששמע כך ירד מעל מרכבו, והסיר כל הלוש שעליו, וקרב לצד שהיו בו אותן האבנים ונטלן. והיתה אחת אומרת אני אבן של אברהם, אם משליכני דוד אני מעברת קלינפתי [כבע מגן] של פלשתי מעל ראשו, והשני אומרת, אני אבן של יצחק, אם משליכני אני מכה מצחו של פלשתי ועוברת מוחו ויוצא מערפו, והשלישית אומרת, אני אבן של יעקב, אם משליכני אני מכה הפלשתי על לבו, ומפלת נבלתו לפני כל ישראל, באותה שעה קרב אצל הפלשתי ומקלו בידו. ואמר לפני הקדוש ב"ה, רבונו של עולם, תן לי אות כדי שאדע שאני נוצחו, מיד נשא עיניו וראה שזרחה בו צרעת, באותה שעה שלח דוד אליו אבן ראשונה והעביר קלינפתי ברחוק מאה אמה, והשניה הכתו במצחו ויצאת מערפו ונפל כידונו, והשלישית הכתו על לבו ונפל במחנה כנבלה מדה"ג דברים כא, י

דוד הסתכל בגלית הפלשתי בעין רע וגלית נצטרע, כיון שראה דוד הצרעת במצחו "ותטבע האבן במצחו" ממש זח"ג רה, א

"לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השדה" (שמ"א יז, מד) ואין דרך הבהמות לאכול אדם, אמר דוד: כבר נטרפה דעתו של זה, שלי הוא, אמר "ונתתי פגר פלשתיים וגו' לחית השדה".

רש"י ורד"ק בשם מדרש שם

"המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה", (תהלים קמד, א). אימתי למד את אצבעותי למלחמה, כשהרגתי את גלית, למה נפל לפניו? אלא מלאך הלך עם האבן, והשליכה בכונה על פניו, ולא עוד אלא "כבע נחשת על ראשו" (שמואל א יז, ה) והאיך טבע האבן בנחשת אלא שהיה הקדוש ב"ה עמו מדרש שוח"ט קמד

אחד מן הדברים שהשליט הרך את הקשה, אבן שהשליך דוד וקבע אותו במצחו של גלית הפלשתי שנכנס אבן מעצמה וטבעה במצחו שם עת. יא

בשעה שיצא דוד להלחם עם גלית הפלשתי היה לבוש החשן ואפוד שיש בו אורים ותומים ועם הציץ ועי"ז "ותטבע האבן במצחו" רש"י דפוס ראשון במדבר לא, ו

ויקח את חרבו וישלפה מתערה (ש"א יז, נא) החרב היתה סגורה בתוך תערה באין פותח לה, ונערו של פלישתי היה יודע האיק לפותחה. ונדר לו דוד לתת לו בת ישראל לאשה לכשיפתח וישלף החרב מתערה, ולכן ענש השם יתברך את דוד שיקח הנער הזה את האשה שהיתה מזוונת לדוד היא בת שבע, כי נער נושא הצינה אוריה היה כלי יקר לניאדו שם. בשם חז"ל

ואיל, אמר לפניו אם כן, למה איני בונה אותו? אמר לו הקדוש ב"ה, אם אתה בונה אותו, הרי הוא קיים ועומד ואינו חרב לעולם, אמר לפניו והרי הוא יפה, אמר לו הקדוש ב"ה גלוי וידוע לפני שעתידין ישראל לחטוא, ואני מפיג בו חמתו ומחריבו, וישראל ניצולין משוח"ט סב, ד

אמר הקב"ה לנתן הנביא: האיש הזה שאני משלחך אצלו מהיר הוא במלאכתו וכו' נדרן הוא. קדם ואמור לו: לא תבנה לי בית יל"ש נ"ך קמג

היה דוד אומר לעצמו, וכי מפני שאמר לי הקדוש ב"ה "אתה לא תבנה הבית" (שם) אני יושב? מה עשה, זירז את עצמו, והתקין את כל צרכיו, עד שלא מת דבר"ב, כז

ויבא שלמה את קדשי דוד אביו" (מ"א ז, נא) יש דורשין לשבח, דוד ביקש על הדבר, אמר לו רבון העולמים צופה אני בנבואתי שסוף בית המקדש עתיד ליהרב, וכל מה שהפרשתי, מבתי עכו"ם שהייתי מחריב, שלא יהיו אומות העולם אומרים, מה דוד סבור החריב את בית אלהינו ועשה בית לאלהים, נינערו אלהינו וגבו נקמתם והחריבו בית אלהים, לכך נתפלל שלא יצטרך להם שלמה, ומי שדורש לגנאי בא הרעב בימי דוד שלש שנים, והיו לדוד כמה אוצרות של כסף וזהב, מה שהיה מכין לבנין בית המקדש, והיה צריך להוציא או להחיות את הנפשות, ולא עשה כן, אמר לו אלוהים, בניי מתים ברעב ואתה צובר ממון לבנות בו בניין, לא היית צריך אלא להחיות בו נפשות, לא עשית כן, חייך, אין שלמה נצרך ליטול הימנו כלום פס"ו ו

גד החוזה ונתן הנביא, התקינו מעשה הבית עם דוד סדע"ר כ

בשנה האחרונה לחייו, התקין דוד המלך משמרות כהונה ולויה, והסדיר את כל הבית שם יר

שמנה משמרות כהונה העמיד משה, עמד דוד ושמואל הרואה והוסיפו עליהם עוד שמנה תענית ד. ה"ב

וחישב לו, שלא יהא משמר נוטל עם חברו, בשדה אחוזה מדרש שוח"ט עח, כא

אבנים טובות שהיה ההיכל בנוי בהם, אחת של שבע באמה ורחבו חמש באמה שהכין דוד, ואורך מרגליות אחת עשרה אמה, כל אלה הכין דוד רב פעלים 16 בשם משניות

הראה הקדוש ב"ה לדוד, חרבן בית ראשון וחרבן בית שני גיטין נז:

"ויקח דוד את הגרן" (שמואל"ב כד, כד) כיצד גובה מכל שבט ושבת חמשים שהן שש מאות זבחים קטז:

דוד קראו לבית המקדש "הר" שנאמר "מי יעלה בהר ה'" (תהלים כד, ג) ספרי ואתחנן כח

"ויקח דוד את הגורן" קנה ולא הקריב ע"ז ב. ה"א

"עלה והקם מזבח לה' בגורן ארונה היבוס" (ש"ב כד, יח) מיד הלך ומצא שם את המזבח, שבו הקריב אדם הראשון, ובו הקריב נח, ובו הקריב אברהם, כיון שמצא אותו, התחיל מודד ואמר, מכאן ועד כאן העזרה, מכאן ועד כאן הקדש קדשים פס"ה מג

מקום הגורן קנה בשש מאות, ומקום המזבח בחמשים ספרי נשא מב

בלק לקט כל מיני כשפים מראשי נחשים, ולקח קדרה של כשפים, וגנז הכל בתוך האדמה, אלף וחמש מאות אמה, עד סוף הימים, כיון שבא דוד, כרה בתהום אלף וחמש מאות אמה, והוציא מים מן התהום, ונסך על גבי המזבח וכו' זהר ח"ג קצח:

בשעה שבא דוד לחפור יסודות של בית המקדש, חפר אלף וחמש מאות אמה, ולא מצא התהום, לבסוף מצא עציץ אחד, ורצה להרימו, אמר לו אסור לך להרים אותי, אמר לו למה? אמר לו מפני שאני כאן סוגר על התהום, אמר לו, וממתי אתה כאן, אמר לו, מאז ששמעתי קול ה' על הר סיני "אנכי ה' אלהיך" (שמות כ, ב) רעדה האדמה ושקעה, ואני נמצא כאן סוגר על התהום, בכל זאת דוד לא שמע לו והרימו, עלה התהום ורצה לשטוף את העולם, היה אחיתופל עומד שמה ואומר, עכשיו ימות דוד, ואני אמלוך, אמר דוד מי שיודע לעצור את התהום ואינו עוצר סופו שיחנק, אמר אחיתופל מה שאמר ועצרו, התחיל דוד אומר שירה "שיר המעלות" עזיר למאה עולות, על כל מאה אמה היה אומר שירה. אף על פי כן היה סופו שנחנק

סנהדרין י, ה"ב

התפלל דוד "עשה עמי אות לטובה" (תהלים פו, יז) בעת ששלמה בני יכניס את הארון לבית המקדש, יפתחו השערים בזכותי, ויראו שונאי כי מחלת לי וייבושו תרגום תהלים פו, יז

בשעה שבנה שלמה את בית המקדש בקש שירד אש מן השמים ולא ירד... עד שאמר "זכרה לחסדי דוד עבדך" (דהי"ב ו, מב) מיד ירדה, חיה דוד באותה שעה, ורבנן אומרים ארונו הביא קהיר ד, ד

בשעה שבא דוד ומצאו [ליהונתן בן גרשם] שהוא עובד

וישראל מביטין בי ומניחין מלהביט בארון, כדי שלא ימותו
משנת ר"א י

"ודוד מכרכר בכל עוז" (שם) בא וראה כמה בזה דוד את עצמו לכבודו של הקב"ה, היה לו לדוד להיות מהלך לפניו סתם כמלך לבוש כלי מלכותו, לאו, אלא לבש כלים נאים לכבוד הארון, בגדי זהב צרוף, דומה לפז, והיה מכה בידיו זו על גב זו, וטופח ואומר "כירי" "רם" והזהב המסונן שהחה עליו היה קולו פוזז [כפעמונים], ולא זו בלבד, אלא היה מתהפך עם רגליו למעלה ובגדיו נופלין ובשרו נגלה, והיו כל הנשים מציצות עליו מן הגגות ומן החלונות ולא איכפת לו, מרוב שמחת הארון, לאחר שנפטרו כל ישראל ממנו, פנה לברך את ביתו, יצתה מיכל לקראתו לא הניחתו ליכנס לתוך הבית, על שבזה את עצמו לעיני הנשים, וקפחתו בדברים, אמרה לו בא וראה מה ביניך לבין בית אבא, בית אבי היו צנועים וקדושים, לא נראה בהם לא עקב ולא אגודל מימיהם, וכו' ואתה עומד ומגלה לבושך כאחד הריקים, כיון שגמרה דבריה אמר לה, וכי לפני מלך בשר ודם שחקתי? והלא לפני מלך המלכים שחקתי, ואלו היה אביך צדיק יותר ממני, היה האלהים בוחר בו, אביך היה מלך על ישראל בלבד, ואני מלך על ישראל ויהודה "על עם ה'", של בית אביך היו מבקשים כבוד עצמן ומניחים כבוד שמים, ואני איני עושה כן, אלא מניח כבוד עצמי ומבקש כבוד שמים, ואל תאמרי שהייתי שפל בעיני אחרים "ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה" (שכו כג) אותן בנות ישראל שאת קוראת אותן אמהות [שפחות] אינן אמהות אלא אימהות הלוואי יהי לי חלק עמהם לעתיד לבא במד"ר ה, כ

מלך

המשובח שבמלכים זהו דוד
מד"ר שוח"ט א, ב
דוד ושלמה נמשחו מן הקרן, מפני שמלכותם מלכות עולמים
ויקר"ר י, ח

בשעה שנמשח בישמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו
ויקר"ר כו, ט

"ואלה שני בני הזיצהר העומדים על אדון כל הארץ" (זכריה ד, יד) זה אהרן ודוד שנמשחו בישמן המשחה, אהרן נטל כהונה ודוד מלכות
במד"ר יח, טז

"קום משחהו" (ש"א טז, יב) בגערה אמר לו, קום מלפניו, משיחי עומד ואתה יושב
מדה"ג דברים א, יז

"קום משחהו" התחיל השמן מבצבץ ועולה פינה השמן

עבודה זרה, אמר לו אתה בן בנו של אותו צדיק [משה] ואתה עובד עבודה זרה, אמר לו מסורת הוא בידי מאבי אבא, מכור עצמך לע"ז ואל תצטרך לבריות, אמר לו חס ושלום לא אמר כך, אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות כיון שראה דוד שהיה הממון חביב עליו, מינהו קומוס [נגיד] תוסירין על בית המקדש
סנהדרין יא, ה"ה

אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד לבד יומא כה. אף למלכי בית דוד אין ישיבה בעזרה, ומהו "וישב לפני ה'" (ש"ב ז, יח) שסמך עצמו... שישב עצמו בתפלה
מדרש שוח"ט א, ב

עשרים וארבע עשרונות שאכל דוד [דכתיב "ויתן לו הכהן קודש וגו' (ש"א כא, ז) לחם הפנים"] ברעבון אכלו [ומותר לו]
יומא ח, ה"ה

העלאת הארון

תשעים אלף זקנים מינה דוד ביום אחד, ולא מינה אחיתופל עמהם, בשעה שבא דוד לשאת את ארון ברית ה', ולא נשאו כתורה, והיה הארון מעלה את הכהנים למעלה, ומפילם למטה, שלח דוד והביא לאחיתופל ואמר לו הלא תאמר לי, מה קרה כאן, ענה לו, שלח ושאל לאלו הזקנים שמנית, אמר דוד, מי שיועד לתקן הדבר ואינו מתקן סופו שיחנק, אמר לו אחיתופל, זבח לפניו והוא יעמוד, זהו שכתוב "ויזבח שור ומריא" (ש"ב ו, יג) אמר הקדוש ב"ה לאחיתופל, דברים שהתינוקות אומרים בבית המדרש בכל יום לא אמרת לו "בכתף ישאו" (במדבר ז, ט) וזה אמרת לו
סנהדרין י, ה"ב

כל ישראל הלכו לבעלתה, שהיא קרית יערים, והמתינו שם על הארון, עד שיביאוהו מן הגבעה, אבל דוד והזקנים קמו מבעלי יהודה, היא בעלתה היא קרית יערים, והלכו נגד הארון לגבעה להביאו ולמה לא הלך בתחלה אל בעלתה שהיא קרית יערים, לפי שהגבעה היו יושבים שם הגבעונים... ומבעלתה יעלוהו כל ישראל עמו עד ירושלים
במד"ר ד, כ

דוד החליף הסדר, ליום בכהנים, והקדוש ב"ה תקן הדבר כרצונו
זהר ח"א קמח:

"ויחר לדוד על אשר פרץ ה' פרץ בעוזא" (שמואל ב, ח) שנשתנו פניו כחררה
סוטה לה.

כשהעלה דוד את הארון, כל מי שהיה מביט בו היה לוקה, אמר המלך, הריני עומד ומרקד לפני הארון,

על ראשו, ונקרש כאבנים טובות ומרגליות חזר הקרן
מלא כמו שהיה ילקוט המכירי תהלים קי"ח, כח

"וקרן ישעי" (תהלים יח, ג) שהיה שמן המשחה מפעפע
מדרש שוח"ט יח, ח יורד עליו

כשהלך שמואל למשוח את דוד, היו מלאכי השרת
מקטרגין אותו לפני הקדוש ב"ה ואמרו רבונו של עולם,
מפני מה נטלת המלכות משאול ונתת לדוד? אמר להם
אני אומר לכם מה בין שאול לדוד, שאול הלך ושאל
באורים ותומים, כיון שראה שבאו עליו פלשתים אמר
לכהן אסוף ידיך, ולא המתין עד שיגמור את הדבר,
אבל דוד: בשעה שראה את הפלשתים באים עליו
בעמק רפאים, מיד התחיל לשאול באורים ותומים וכו'
שם כו, ב

"תוחלת ממושכה מחלה לב" (משלי יג, יב) זה דוד
שנמשח ומלך לאחר שתי שנים פסיקתא דרי"ב ה, מ

כיון שראה שמואל את דוד אדמוני, נתיירא ואמר אף
זה שופך דמים כעשו, אמר לו הקדוש ב"ה, עם "יפה
עינים" עשו מדעת עצמו הוא הורג, אבל זה מדעת
סנהדרין הוא הורג בר"ר סג, ח

עד שלא נבחר דוד היו כל ישראל ראויים למלכות,
משנבחר יצאו ישראל מדרש שוח"ט קלב, ג

אפילו הנשים העומדים מאחורי הדלועין יודעות היו
שדוד עתיד למלוך פסחים ו, ה"א

דוד נחל את המלכות שתי נחילות, בעולם הזה ולעולם
הבא מדרש שוח"ט ה, ד

מה ראה הקדוש ב"ה לתת המלכות ליהודה מכל אחיו,
אלא אותיות של שמו חקוק בו, והקב"ה חולק יקר
לשמו, והלא אות ד' אינו בשמו? אלא זהו דוד המלך
שנתקשר בשמו יותר מכל בני עולם, דכתיב "ובקשו את
ה' אלהיהם ואת דוד מלכם" (הושע ג, ה) זהר ח"א פט:

יעקב לימד את בניו והדריכם, שלא יבקשו לעלות
לדרגא יותר גבוהה, יהודה, בגלל ששמר מה שהדריכו
אביו, זכה למלכות, ודוד עלה למלכות בגלל זה מכיון
שהשתדל כל ימיו על מדה זו שם ח"ב קנח:

רצה הקדוש ב"ה למנותו נגיד על כל ישראל, אלא אמר
לו שב וחכה לשאול משבט בנימין עד שימות
תרגום תהלים קי, א

עשה הקדוש ב"ה לדוד המלך, רגל אחת מהמרכבה
העליונה כמו האבות, ולכן נטל המלכות בחברון דוד
המלך שבע שנים, בכדי להתחבר אתם זהר ח"א צט.

"בירושלים מלך שלשים ושלש שנים" (מלכים א ב, יא)
שלשים ושתים ומחצה היו, אלא בשביל לחלוק לו
כבוד לירושלים הוא מונה אותם שלמות ר"ה א, ה"א

כל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח מפני אבשלום,
לא עלו מן המנין, שהיה מתכפר לו בשעירה כהדיוט
ר"ר ה, ו

שלשה כתרים הם, של מזבח, של ארון ושל שלחן, של
שלחן זכה דוד ונטלו יומא עב:

עדות הוא לבית דוד שכל הראוי למלכות [הכתר]
הולמתו, וכל שאינו ראוי למלכות אינו הולמתו ע"ז מד.

"ויקח את עטרת מלכם" (ש"ב יב, ל) מזה היה עדות
לבניו לעולם, ובה נודע מי שהוא מבית דוד, שראוי
למלכות, ואלו שאמרו מבית דוד הם, אפילו תינוק בן
יומו, יכול היה לסבול ההיא עטרה על ראשו, ובן אדם
זר לא היה יכול לסובלו זהר ח"א קי:

"ותהי על ראש דוד" (שם) איך היה יכול לסבול אותה?
אבן שואבת היתה לה שהיה נושא אותה ילקוט המכירי תהלים קיט, יט

מאתים חמשים ושתים אפרכיות הם בעולם דודו שלט
בכולם אסת"ר א, ה

המטבע שלו, מקל ותרמיל מכאן, ומגדל מכאן
בר"ר לט, יא

שבועתו של דוד המלך, כשרצה להשבע, הוציא את
חרבו, אשר עליו היה חקוק השם מגולף, וככה נשבע
זהר ח"ב קח.

"שמעוני אחי ועמי" (דהי"א כח, ב) אם אתם שומעים לי
אחי אתם, ואם לאו עמי אתם, ואני רודה אתכם במקל,
סוטה מ.

דוד שאל [באורים ותומים] שלא כסדר, והחזירו לו
כסדר, וכיון שידע ששאל שלא כסדר, חזר ושאל כסדר
יומא עג:

בשעה שאמר דוד למפיבושת "אתה וציבא תחלקו את
השדה" (ש"ב יט, ל) יצתה בת קול ואמרה, רחבעם
וירבעם יחלקו את המלוכה שבת נו:

"שלום" (דהי"א ג, טו) שבימיו שלמה מלכות בית דוד
שקלים ו, ה"א

שופט

"ויהי דוד עושה משפט וצדקה" (ש"ב ח, טו) איזהו

משפט שיש בו צדקה, הוי אומר זה פשרה סנהדרין ו:

"משפט וצדקה" משפט לזה שהחזיר לו את ממונו, וצדקה לזה שהוציא גזלה מתחת ידו שם

אמר הקדוש ב"ה חביב עלי משפט וצדקה שאתה עושה יותר מן הקרבנות ברכות ב, ה"א

בזמן שבעלי דינים באים לדון לפני דוד המלך, אומר האחד זה נתחייב לי מנה, אמר להם סדרו דינכם, סדרו דינם, כיון שנתחייב אחד מהם לחברו מנה, היה מוציא מנה משלו ונותן לו, ואם לא נתחייב אמר להם תפטרו בשלום אדר"ן לג, א

כשנהיה לילה, היה יושב עם כל גדולי מלכותו ודן דינים, ועוסק בתורה, ואחרי זה היה ישן שנתו עד חצות הלילה זהר ח"א רז:

כך היה מנהגו של שלמה המלך, [בצעירותו] היה יושב פתח שער המלך [דוד אביו] וכל מי שבא לדון לפני המלך, היה שואלו מה טיבו אצל המלך אוצר מדרשים 348

מעשה בחסיד אחד שהלך בדרך, וראה שני בני אדם נזקקים לכלבה, אמרו, החסיד הזה בטח ילך ויעיד עלינו לפני המלך דוד, והוא יהרוג אותנו, אלא נקדים אותו ונלך להעיד עליו, העידו הם עליו ונגמר דינו ליהרג, הוא שודר ביקש "הצילנו מחרב נפשי מיד כלב יחידתי" (תהלים כב, כא) סנהדרין ו, ה"ג

מעשה באשה שהפקידה כדים עם זהב אצל איש אחד, והלה כפר בזה, ובאו לדין לפני דוד והוא גלה את המזימה, ראה אוצר מדרשים 533

לוחם ומושל

ארבעה מלכים היו, מה שתבע זה לא תבע זה, ואלו הן, דוד אסא יהושפט וחזקיהו, דוד אמר "ארדוף אויבי ואשיגם" (תהלים יח, לח) אמר לו הקדוש ב"ה אני עושה כן, זהו שכתוב "ויכם דוד מהנשף עד הערב למחרתם" (ש"א ל, יז), לשני לילות ויום אחד, היה הקדוש ב"ה מאיר לו בלילות בזיקים וברקים פתיחתא איכ"ר ל

"ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים" (שמ"ב ח, א) הוא, מתג החמור שנתן יצחק לאבימלך לאות ולסימן שכרת עמו ברית פדר"א לו

"ויהי רעב בימי דוד שלש שנים" (ש"ב כא, א) עצם הרעב היה ראוי לבא בימי שאול, ועל ידי שהיה שאול נטיעה של שקמה [חלש אופי] ולא היה יכול לעמוד בה,

גלגלו הקדוש ב"ה וזביאו אצל דוד שהוא נטיעה של זית [אופי חזק] והיה יכול לעמוד בה ר"ר א, ד

שלש עשרה מלחמות עשה דוד, ורבנן אומרים שמנה עשרה, ולא חולקים. חמש לצורך עצמו, ושלש עשרה לצרכי ישראל ויקר"ר א, ד

"הצילני מדמים אלהים" (תהלים נא, טז) מדמו של נבל, לא בשבילי נהרג? מדמו של שמואל, שהיה רואה מעיל שלו נקצצת, ולא היה מצטער עליה אפילו שעה אחת, מדמו של נתן, שהיה משלח לרגל אחריו, לידע אם הוא מפזר הדברים, אילו היה מפזר הייתי הורגו ילקוט המכירי תהלים נא, יט

דוד עשה שלא כתירה, כבש ארם נהרים וארם צובא, ואת היבوسی שהיה סמוך לירושלים לא הוריש, אמר לו הקדוש ב"ה סמוך לפלטרין שלך לא הורשת וכו' ספרי עקב נא

כל מה שכבש יהושע כבש דוד... יותר ממה שכבש יהושע כבש זה חלה ב, ה"א

כמה נתחבט יהושע שינתן לו עורף, ולא ניתן לו, שנאמר "כי אדוני מה אומר אחרי אשר הפך וגו'" (יהושע ז, ח) ולמי נתן לדוד שנאמר "ואויבי נתת לי עורף" (תהלים יח, מא) בר"ר צח, ו

"המאזני חיל לכלחמה" (שם) אמר דוד לפני הקדוש ב"ה זריתני וזרותני יומא מז.

"מי יובילני עיר מצור" (שם ס, יא) זו רומי, עיר שמצירה לישראל, שמבוצרת מכל מקום, ואין אדם יכול לכבוש אותה, היה דוד מתאוה ואומר, מי יתן שאפרע ממנה, אמר לו הקדוש ב"ה ויכול אתה לה? אמר לפניו רבנו של עולם "מי נחני עד אדום" מי שכבר השלטני על אדום, הוא משליט אותי אף על זו, אמר לו הקדוש ב"ה יודע אני שידיך חדות וחרוצות ואני מבקש לרדות את עולמי בהם, וכבר משה רבך בקש להזדווג להן ואמרתי לו "רב לך" דבר"ר א, טז

"דבר בליעל יצוק בו ואשר שכב לא יוסיף לקום" (שם מא, ט) אומרים עלי, פקח הוא דוד, יודע הוא מה שהוא עושה, בפני הנריות נראה כשוכב ואינו יכול לקום, אבל יכול הוא לעמוד על מטתו, אפילו תלמידיו מגדילים עלי, ככנסים לפני כגדיים רכים, וכיון שהם יוצאים מלפני נעשים כתישים ומנגחים בקרניהם מדרש שוח"ט מא, ז

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, מה הנאה יש לעולם מן השטות הזו וכו'

ראה אכיש

"ואמרתם כה לחי ואתה שלום" (ש"א כה, ו) אותו היום יום טוב של ראש השנה היה, והקדוש ב"ה יושב לדון את העולם, ולכבוד ה' הוא אומר "ואמרתם כה לחי", כי לרשע אסור להקדים שלום

זהר ח"ב כג: "כי ששה חדשים ישב שם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום" (מלכים"א יא, טז) כשחזר אל דוד, אמר לו למה השארת את הנקבות, אמר לו שכתוב "תמחה את זכר עמלק" (דברים כה, יט) אמר לו, והלא אנחנו זָכַר קוראים, אמר לו, אני זכר הקריאו אותי, הלך שאל לרבו אמר לו איך הקריאת לנו? אמר לו זכר, שלף חרבו להרגו... יש אומרים הורגו, ויש אומרים לא הרגו ב"ב כא:

"ישב שם יואב עד הכרית כל זכר" אמר לו הקדוש ב"ה לדוד אני אמרתי לך "אל תתגרו במ" (דברים ב, ט) וביקשת להתגרות במ, חייך שאינם נמנים לך [אלא על שם יואב] ר"ה א, ה"א

"ויואמר בן איש גר עמלקי אנכי" (שמואל-ב א, יד) באותה שעה נזכר דוד מה נאמר לו למשה, שאם יבואו מכל אומות העולם להתגייר יקבלו אותם, ומעמלק לא יקבלו אותם "ויואמר אליו דוד דמך על ראשך" (שם) מכילתא יז, טז

כשמלך דוד ורצה להכנס בעיר היבוסי לא הניחו אותו מכח ברית שבועת אברהם, וחזר לאחוריו, אמרו לו, אין אתה יכול להכנס בעיר היבוסי, עד שתסיר כל הגלולים האלה שכתבו עליהם אות שבועת אברהם, אמר דוד לאנשיו, כל מי שיעלה בראשונה ויסיר את הגלולים הללו יהיה לראש, ועלה בראשונה יואב בן צרויה ויהי לראש, ואחר כך קנה את עיר היבוסי לישראל בכתב עולם לאחוזת עולם פדר"א לו

בשעה שהלך דוד לעשות מלחמה עם היבוסי התחיל לומר "כל מכה יבוסי וגו' (ש"ב ה, ח) יהיה לראש ולשר" מה עשה יואב, הביא ברוש אחד רענן, וקבעו בצד החומה, וכפף את ראש הברוש שהוא רך, ועלה על ראשו של דוד, ונתלה על הברוש, ודלג על החומה, מה עשה הקדוש ב"ה, קיצר את החומה ועלה דוד אחריו מדרש שוח"ט יח, כד

ירושלים היתה שתי עיירות עליונה ותחתונה וכו' כשלכד דוד העיר התחתונה היא יבוס, עשה חומה והקיף את שתיהן ועשאן: אחת סוף מדרש תרשא

"הסב אל אחריהם ובאת להם ממול בכאים" (שם) אין לך רשות לפשוט יד בהם, אפילו אם היו קרבים אצלך,

עד שתראה ראשי האילנות מנענעים "בכאים" מיני אילנות שכולם מלאים קוצים, שכל הנוגע בהם מיד בוכה, ללמדך שכל זמן שישראל שרויים בצער, כאלו צער לפני הקדוש ב"ה, כיון שבאו פלשתים, היו ישראל רואים אותם, ולא היו רחוקים מהם אפילו ארבע אמות, אמרו ישראל לדוד למה אנו עומדים? אמר להם כבר נצטויתי מן השמים שלא לפשוט יד בהם עד שנראה ראשי האילנות מנענעים ואם נפשוט יד בהם מיד אנו מתים ואם אין אנו פושטין יד בהם מיד הורגים אותנו, ומוטב שנמות צדיקים ולא נמות חייבים, אלא אני ואתם נתלה עיננו להקדוש ב"ה, מיד נדרו כל האילנות ופשוטו בהם, מי גרם לדוד שניצל, דברו של הקדוש ב"ה שקיים משוח"ט כז, ב

בשעה שברח דוד מפני שאול, הוליך אביו ואמו אצל מלך מואב, הרגם מלך מואב, ולא נמלט מהם אלא אח אחד שנמלט לנחש מלך עמון, ושלח מלך מואב אחריו ולא רצה ליתנו, והוא החסד שעשה נחש עם דוד, ולפיכך נתגרה דוד עם המואבים "וימדר שני חבלים להמית" (ש"ב ח, ב) במד"ר יד, א

"וימדרם בחבל וגו' שני חבלים להמית" (שמ"ב ח, ב) הם היו מזרע אלו שהכשילו את ישראל בשטים זח"ג קצ, א

"אעשה חסד עם חנון בן נחש" (דהי"א יט, ב) אמר לו הקדוש ב"ה, אתה תעבור על דברי, אני כתבתי "לא תדרוש שלוםם וטובתם" (דברים כג, ז) ואתה עושה עמם גמילות חסד, סוף בא לידי בזיון ומלחמות עם ארם נהרים ומלכי צובה ועם מלכי מעכה ועם בני עמון במד"ר כא, ה

"ויעזבו שם את עצביהם וישאום דוד ואנשיו" (ש"ב ה, כא) שהיה אתי הגתי מבטל הע"ז ע"ז ג, ה"ד

ע"ז שהניחיה עובדיה, במלחמת דוד אסורה שהיא לעולם [ולא בטלודה] שם ד, ה"ז

כשמלך דוד, רצה לבא בארץ ארם ולא היה יכול, מפני כח ברית שבועת יעקב ללבן שנאמר "אם אני לא אעבור עליך את הגל הזה" (בראשית לא, נב) עד ששבר את המצבה ההיא פדר"א לו

כשהלך יואב לעשות מלחמה עם ארם אמרו לו, אין אתה בן בנו של יעקב? לא כן היו התנאים "לכה נכרתה ברית אני ואתה" (שם) כיון ששמע יואב כך בא אצל דוד ואמר לו, מיד הושיב דוד סנהדרין... אמר להם יואב, ולא הם עברו תחלה שנאמר "מן ארם ינחני בלק" (במדבר כג, ז) ולא עוד אלא בימי כושן רשעתים, כיון

שלמדוה מסנהדרין אמר "בהצותו את ארם נהרים וגו'"
(תהלים ס, ב) מדרש שוח"ט ס א

שני מיני מעדנים שלח ברזילי הגלעדי לדוד ע"ז לח:

"חוטבי עצים ושואבי מים" (יהושע ט, כג) אמר יהושע,
אני לא מרחיקן ולא מקרבן, אלא מי שעתיד לבנות את
בית הבחירה, את מי שירצה יקרב, ואת מי שירצה
ירחק, בא דוד ורחקן סנהדרין ג, ה"ז

"על אשר המית את הגבעונים" (שמואל-ב כא, א)
שבעה אנשים שני חוטבי עצים ושני שואבי מים, חזן
סופר ושמש... אמר דוד שלש מתנות טובות נתן הקדוש
ב"ה לישראל רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, ואילו,
אין בהם אחד מהם, מיד עמד וריחקם קודשין ד, ה"א
העבירם לפני הארון, כל שהארון קלטו למיתה וכל
שאינן הארון קולטו לחיים יבמות עט, א

אמר לו הקדוש ב"ה לדוד, עד מתי יהיה עון נוב עיר
הכהנים טמון בידך, רצונך שיכלו זרעך? או שתמסר
ביד אויב? אמר לפניו רבונו של עולם, מוטב לי שאמסר
ביד אויב ולא יכלו זרעי בא השטן והביאו אצל ישבי
בנוב... אמר לו אבישי לדוד מה אתה עושה כאן, אמר
לו, ככה אמר לי הקדוש ב"ה וכן עניתי לו, אמר לו הפוך
תפלתך, נכדך ימכור קישואים ואתה לא תצטער, הפך
תפלתו ונצל וזה שכתוב "ויעזור לו אבישי בן צרויה",
והיו דוד ואבישי רודפים אחרי ישבי בנוב, אמר להם,
שני גורים על אריה אחד? אמרו לו אנחנו נהרוג אותך
ואתה עלה העירה וספר להם שהיו עשרה

מדרש שוח"ט יח, ל

"ומשקל קנו שלש מאות" (ש"ב כא, טז) מכח הצינה
שהניף ישבי בנוב דחה לדוד שמנה עשרה אמות, ואף
על פי כן לא נפל לארץ, והיו שניהם מתייראים זה מזה
שם

והשווה אבישי

לא הרגו דוד לשמעני בן גרא, ונולד ממנו מרדכי מגילה יג.

כל זמן שדוד המלך היה קיים, חי אביתר בעשירות
וברוחה זהר ח"א ס"ג:

מעשה עם ביצה מבושלת, ראה שלמה

גבוריו

לא נתיירא דוד מאדם אלא מאחיתופל

מדרש שוח"ט נה, א

והמלך דוד הולך אחר המטה" (ש"ב ג, לא) לפייס את
העם ונתפייסו שהיה דוד יוצא מבין האנשים, ונכנס
לבין הנשים, ויצא מבין הנשים ונכנס לבין האנשים,
כתיב "ויבא כל העם להכרות את דוד" וקוראים
"להכרות" בתחלה להכרותו ולבסוף להברותו
סנהדרין ב.

"וישאבו מים מבור בית לחם" (ש"ב כג, טו) חג היה,
וניסוך המים היה, וויתור במה היה ולמה היו שלשה,
אחד הורג ואחד מפנה את ההרוגים, ואחד מכניס את
הצלוחית מים בטהרה רות"ר ה, א

ארבע מאות ילדים היו לו לדוד, מהלכין בראשי גייסות
והן הן בעלי אגרופים של דוד סנהדרין מט.

אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה, ואלמלא יואב לא
עסק דוד בתורה שם

יואב מורד במלכות היה שנאמר "והשמועה באה עד
יואב כי יואב נטה אחרי אדוניהו ואחרי אבשלום לא
נטה" (מלכים-א ב, כח) בקש לנטות ולא נטה, כי עדיין
לחלוחית של דוד קיימת שם

"אשר עשה לי יואב בן צרויה" (שם) מה עשה, בשעה
שכתב דוד ליואב "הבו את אורייה אל מול פני המלחמה
וגו' ומת" (ש"ב יא, טו) נתקבצו כל ראשי החיילים על
יואב להרגו שהיה ראש הגבורים, הראה להם את
הכתב, במד"ר כג, יג

השווה אחיתופל, אבישי, אבנר, יואב

בת שבע ואוריה

מעשה דוד, ואמנון, נקראים ולא מתורגמים מגילה כה.

ראויה היתה בת שבע לדוד מששת ימי בראשית, אלא
שבאה אליו במכאוב סנהדרין קו.

ראה לעיל: גלית

מפני שרוד דחק את השעה לפני הקדוש ב"ה, להרוג
לאוריה ולעשות ככה, נבאש לפניו וענש לדוד
זהר ח"ג עח:

כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שבת נה.

אוריה החתי, אי אתה נענש עליו, מפני שמורד במלכות
היה, שאמר לו "ואדוני יואב" (ש"ב יא, יא) שם

כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו
שם

כתיב "אוריה" וכתיב "אוריהו" שמי חתום בו, שלא שמש בה לעולם
זהר ח"א ח:

לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, שנאמר "ולבי חלל בקרבי" (תהלים קט כב) אלא למה עשה, שאם חטא יחיד, אומרים לו, כלך אצל יחיד [שעשה תשובה] ע"ז.

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, גלוי וידוע לפניך, שאם הייתי רוצה לכוף ליצרי, הייתי כופה אותו, אלא אמרתי שלא יגידו, העבד נצח את הארון [ועמד בנסיון] סנהדרין קי.

חטא להקדוש ב"ה לבדו, ולא לאחרים, שהרג את אוריה בחרב בני עמון, שהיה חקוק בה צורת נחש מתפתל דומה לדרקון, וזהו הע"ז שלהם, אמר הקב"ה, הוספת כח לההוא שקץ
זהר ח"ב קז.

דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל, אמר לפניו רבונו של עולם, מפני מה אומרים, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ולא אומרים אלהי דוד, אמר, הם נבחנו אצלי ואתה לא נבחנת, אמר לפניו, רבונו של עולם "בחנני ה' ונסני" (תהלים כו, ב) אמר, אבחון אותך ואטיב עמך, כי להם לא הודעת לי למפרע על הנסיון, ולך אני מודיע שאני אנסה אותך בדבר ערוה, מיד "ויהי לעת ערב ויקם דוד מעל משכבו" (ש"ב יא, ב) שהפך משכבו של לילה למשכבו של יום [בכדי להרגיע את עצמו] ונתעלמה ממנו הלכה, אבר קטן יש באדם משביעו רעב, מרעיבו שבע "וירא אשה רוחצת מעל הגג" היתה בת שבע חופפת ראש מאחורי מחצלת, בא השטן נדמה לו כצפור ועמדה על המחצלת זרק דוד חץ על הצפור לתפסה והפיל את המחצלת, ונתגלתה בת שבע מיד "וישלח דוד" וגו' וזהו שכתוב "בחנתי לבי וגו' זמותי בעל יעבור פי" (תהלים יז, ג) הלואי והיה בפי רסן, ולא הייתי יכול להגיד "בחנני" סנהדרין קי.

"ואת אשתו לקחת לך לאשה" (ש"ב יב, ט) לקוחין [קדושין] יש לך בה [כי אינה אשת איש] שבת נו.

דוד צדיק הוא, וברית קודש על תקונו קיים, כי בהיתר הגיעה בת שבע אליו, ואם תאמר, אם היא מגורשת היה דוד צריך ע"פ הלכה לחכות שלשה חדשים עד שישאנה? ועוד אם אוריה לא שימש עם אשתו מימיו, למה דוד אמר לו לאוריה "רד לביתך ורחץ רגליך"? (ש"ב יא, ח) אלא דוד לא ידע מכל זה. בכל זאת יותר משלשה חדשים ארך מאז שפירש אוריה מאשתו כי כן למדנו, בעשרים וחמשה בניסן העביר דוד כרוז בכל ישראל, ונתאספו עם יואב בשבעה ימים בסיון, והתנפלו על בני עמון, ונשארו שם עד עשרים וארבע

באלול, שאז קרה מה שקרה עם בת שבע, וביום הכפורי נתבשר "גם ה' העביר חטאתך לא תמות" (שם יב, יד) מה "לא תמות" ע"י מלאך המות, ואע"פ שלא חטא בעצם המעשה, אבל נגד אוריה חטא, וקבל עונש על זה
זהר ח"א ח:

"ואת הכבשה ישלם ארבעתים" (שם) אמר לו הקדוש ב"ה לדוד, אתה ניאפת אחת, שש עשרה ניאפות, אתה רצחת אחת שש עשרה נרצחות יבואו לך "ארבעתים" ארבעה על ארבעה
מדרש שוח"ט ג, ג

"הבן היולד לך מות ימות" (שם) לפיכך היה דוד מתחבט כל אותן שבעת הימים, שמא יחיה הבן ואני נידון בגיהנום, לפיכך היה צם ומתענה, וכיון שבשרוהו שמת, ידע שניצל מדינה של גיהנום אם כן, למה הוא אומר לעבדיו "וחנני ה' וחי הילד" (שם) כדי להפליג בדברים
משנת ר"א ה'

"ואת הכבשה ישלם ארבעתים" ילד, אמנון, תמר, אבשלום
יומא כב:

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שאם היו מקרעים בשרי, לא היה דמי שותת לארץ, אומרים לי, דוד, הבא על אשת איש מיתתו במה? ואני אומר להם מיתתו בחנק... ויש לו חלק לעולם הבא, אבל המלכין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא
ב"מ נט.

כשבא דוד למנות את גבוריו, היה מונה והולך, כיון שהגיע אל אוריה החתי מיד "ויוסף אף ה' לחרות בישראל" (ש"ב כד, א) ואתה מוצא שלא מנה עוד שבעה עשר גבורים, לך קרא בדברי הימים ואתה מוצא אותם
פס"ר יא, מב

דוד המלך אמר לפני הקדוש ב"ה, עבירה שעברתי לפניך לא תכתב אחרי, אמר לו הקדוש ב"ה, לא שוה לך כלום שיהא הבריות אומרות, בשביל שאוהבו מחל לו
ספרי ואתחנן כו

"אם תחנה עלי מחנה וגו' בזאת אני בוטח" (תהלים כו, ג) מה "בזאת" זהו "זאת אות הברית" מפני שדוד לא היה נוטר הברית הזאת כראוי לכן נטרד מירושלים והמלכות הסתלק ממנו כל אותו הזמן
זהר ח"א צג:

"ושמעי הולך בצלע ההר" (ש"ב טז, יג) שהזכיר לו מעשה צלע ואמר לו "הנך ברעתך" (שם) מה הנך ברעתך, העגלה של בת שבע היתה הולכת לפני דוד
מדרש שוח"ט ג, ג

"ותבא בת שבע אל המלך החדרה" באותה שעה קינחה

בת שבע בשלש עשרה מפות [משלש עשרה ביאות]
להראות לאבישג שכחו אתו
סנהדרין כב.

השווה בת־שבע

דוד [נכשל] בשתיים ולא עלתה לו [מלכותו לא
נתבטלה] מה הם? של אוריה ושל ההסתה, ונפרעו
מגופו, ששה חדשים נצטרע דוד, ופירשו ממנו סנהדרין,
ונסתלקה הימנו שכינה
יומא כב:

תשובה

שלש עשרה שנה היה דוד חולה ומוטל במטה, ושבעה
כרים היו מחליפין תחתיו בכל יום, ממה שהיו נמסים,
שהיה מתייסר מפני אותה מעשה, וכל שונאיו היו
אומרים, אימתי הוא מת, עד שבקש רחמים מלפני
הקדוש ב"ה ונתרפא
אגדת בראשית לח

"מודה ועוזב ירוחם" (משלי כח, יג) זהו דוד שאמר הנה
"אנכי חטאתי" (ש"ב יב, יג) מדרש שוח"ט ק, ב

מי גרם לדוד לבא לעולם הבא, פיו שאמר "חטאתי"
שם נא, א

"יגעתי באנחתי" (תהלים ו, ז) שאמרו לו ראו, זה שהרג
את הרועה, ושבה את הכבשה, והפיל את ישראל
בחרב בני עמון, והוא נשיא ישראל, ואני בוכה והעלית
עיני עששה
שם ו, ט

"נאם הגבר הוקם על" (ש"ב כג, א) נאם דוד בן ישי
שהקים עולה של תשובה
מ"ק טז:

עשרים ושתים שנה שנסתלקה רוח הקודש מדוד מלך
ישראל, בכל יום ויום היה מוריד כוס של דמעות ואוכל
פתו באפר
יל"ש שמואל קסה

אמר דוד להקדוש ב"ה "לך לבדך חטאתי" (תהלים נא,
ו) כשאתה אומר לפושעים, למה לא עשיתם תשובה,
אם תקבלני בתשובה כל הפושעים משלימים לך,
ומסתכלים בי הכל, ואני העד העיד שאתה מקבל את
השבים
מדרש שוח"ט נא, ג

אם אתה מקבלני בתשובה, הרי יודע אני ששלמה בני
עומד ובונה את בית המקדש
ויקרי"ז, ב

בא וראה, כל אמן כשהוא מדבר מאמנותו הוא מדבר,
דוד הברדחן של המלך היה, ואף על פי שהיה שרוי
בצער, מכיון שהיו נמצא אצל המלך, חזר לבדח את
המלך כהרגלו, ואמר רבון העולם, אני אמרתי "בחנני
ה' ונסני" (שם כו, ב) ואתה אמרת שלא אוכל לעמוד

בנסיון, ולכן חטאתי "למען תצדק בדברך", כי לולא
חטאתי, היו דבריך רקים ובטלים
זהר ח"ב קז.

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, מחול לי על אותו עון, אמר
לו מחול לך, אמר לו עשה עמי אות בחיי, אמר לו בחייך
איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע, כשבנה שלמה
את בית המקדש, ביקש להכניס הארון לבית קדש
הקדשים דבקו שערים זה בזה... כיון שאמר "זכרה
לחסדי דוד עבדך" (דהי"ב ו, מב), מיד נענה, באותה
שעה, נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדרה וידעו כל
העם וכל ישראל שמחל לו הקדוש ב"ה על אותו עון
וכו' שבת ל.

למה דוד דומה לסוחר כותי [שתובע הערפה] אמר דוד
לפני הקדוש ב"ה "שגיאות מי יבין" (תהלים יט, יג) אמר
לו, אני מוחל לך, "ומנסתרות נקני" מחול לך "גם מזדים
חשוך עבדך" מחול לך "אז איתם" שלא ידברו עלי רבנן,
הסכים עמו, "ונקיתי מפשע רב" שלא יכתב סורחני,
אמר לו זה אי אפשר
סנהדרין קז.

משעשה תשובה נכתב בחבורה של מעלה ונקרא עבד
ה' מדרש שוח"ט יח, ג

אמר דוד, אני אמרתי, "אך חשך ישופני" (שם קלט, י)
לעולם הבא שהוא דומה ליום, עכשיו, העולם הזה
שהוא דומה ללילה "אור בעדני" פסחים ב:

"ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי" (שם ג, ד)
שלמרות הכל נתקבלה בקשתי וחותרמין בברכה מגן דוד
זהר ח"א פב.

אבשלום

דוד שלא ייסר את אבשלום בנו, יצא לתרבות רעה
שמו"ר א, א

על שחמד את מעכה בת תלמי מלך גשור בצאתו
למלחמה, יצא ממנו אבשלום שבקש להורגו
מד"ת תצא א

דוד, כיון שאמר לו הקדוש ב"ה "הנני מקים עליך רעה
מביתך" (ש"ב יב, יא) היה עצב, אמר, שמא עבד או
ממזר הוא שלא ירחם עלי, כיון שראה שאבשלום הוא
היה שמח ואמר "מזמור לדוד בברחו וגו'" (תהלים ג, א)
ברכות ז:

דוד שאמר לאבשלום "לך בשלום" (ש"ב טו, ט) [ולא לך
שלום] הלך ונתלה
מ"ק כט.

ב"ה, אני מקבל את היסורים, ברם לשלמה "וצדקתך לכן מלך" שם עב, ג

מה שעשה לו שמעי בן גרא, היה יותר מכל היסורים שעבר עליו עד אותו היום, ולא ענה לו דוד אף מלה, שככה היה ראוי לו, ובזה נתכפרו חטאיו זהר ח"ב קז:

קללני קללה נמרצת" (מ"א ב, ח) מה נמרצת נוטריקון נזאף מזואבי רוצח צ'ורר ת'ועבה מדרש שוח"ט ג, ג

שלשה דברים היה דוד מצטער עליהם, על בית המקדש, על אשת אוריה, והשלישית שהיו ישראל אומרים, מה דוד סבור שהמלכות נשתלה מבת שבע? והרחיב לו הקב"ה ילקוט המכירי תהלים ד, ה

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, רבון העולמים, כל צרה שהייתי נכנס לה אתה היית מרחיבה לי, נכנסתי לצרתה של בת שבע ונתת לי את שלמה, נכנסתי לצרתן של ישראל, ונתת לי את בית המקדש תענית ב, ה"ט

"מה רבו צרי" (תהלים ג, ב) אלו היה אחר נוטל מלכותי, צרה גדולה היתה לי, אילו בני נוטל מלכות של אחר צרה גדולה היתה לי, עכשיו בני נוטל מלכותי "מה רבו צרי. אילו אחר עינה נשיי "מה רבו צרי. אילו אחר הורג את בני צרה גדולה היתה לי, עכשיו בני הורג את בני "מה רבו צרי" מדרש שוח"ט ג, ד

המגפה

"אם ה' הסיתך בי" (ש"א כו, יט) אמר לו הקדוש ב"ה לדוד, מסית קראת לי, הרי אני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן ידועים אותו "ונתנו איש כופר נפשו" (שמות ל, יב) וכתיב "ויסת את דוד בהם לאמור לך ומנה את ישראל, וכיון שמנה אותם לא לקח מהם כופר ברכות סב:

"ודבר המלך חזק על יואב" (דהי"א כא, ד) אמר לו דוד, או אתה מלך ואני שר צבא, או אתה שר צבא ואני מלך, כיון שראה כן יצא שלא בטובתו ואף על פי כן הלך לשבט גד, אמר יודע אני שהם קשים, שמא יזרקו עלי אבנים ונמצא הדבר בטל, ואף על פי כן לא סייעה אותה שעה, אחר כך הלך לו לשבט דן, אמר יודע אני שהם עובדי ע"ז, שמא תפגע השעה בכני אדם עובדי ע"ז, כיון שלא עמד אחד מהם בפניו, הלך לו אצל כל ישראל, ולפי שלא היה חפץ בדבר נשתהא "מקצה תשעה חדשים ועשרים יום" (ש"ב כד, ח) אמרו רבותינו שני חשבונות הכין, אחת גדולה ואחת קטנה, והניח את

"ואת אבשלום הלכו מאתים איש" (שם) אמרו רבון העולמים, נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו, שאם נופלים אנו ביד דוד הוא מתרחם עלינו, ואם נופל דוד בידינו אין אנו מתרחמים עליו במד"ר ט, כד

"ויעמדו בית המרחק" (שם) נידוהו, ואף על פי כן קיבל עליו נדוי, זה שכתוב "וראש לו חפוי" ועירא היאירי רבו של דוד קירבו שם ג, ב

ביקש דוד לעבוד עבודה זרה וכו', אמר לו חושי הארכי לדוד, יאמרו: מלך שכמותך יעבוד עבודה זרה, אמר לו: ומלך שכמותי יהרגני בני? מוטב שאעבוד עבודה זרה ואל יתחלל שם-שמים בפרהסיא סנהדרין קז, א

"הגישו לדוד ולעם אשר אתו לאכול" (שם יז, כט) כיון שראה דוד כן התחיל לומר, מאלו הייתי מתיירא והשלימו לי, בודאי אינו מהם, אלא הקדוש ב"ה השלימו לי, התחיל לומר "מזמור לדוד בברחו וגו'" מדרש שוח"ט ג, ג (א)

"וירגז המלך" (ש"ב יט, א) רמז לשומר ראשו ודקרו פסיקתא דר"כ לב, יג

"אבשלום בני בני וגו'" (שם) שמנה פעמים "בני" למה? שבע שהעלהו משבעה מדורי גיהנום, ואחד שהביאו לעולם הבא סוטה י:

כשהייתי בשלוותי לא שכחתיך, וכשקמתי לברוח מפני אבשלום לא קראתי אחר כך תגר, אלא "מזמור לדוד בברחו" מדרש שוח"ט קלט, ב

השווה אבשלום

צרותיו

כל אותם שבעים שנה שהיה דוד חי, היו בצרות ועמל מדרש שוח"ט צ, טו

"דלפה נפשי מתוגה" (תהלים קיט, כח) מן השברים שבאו עלי, אין שנה שאין בה שבר, אין חדש שאין בו שמועה, אין יום שאין בו צרה הוי על הוי שם קיט, טו כל שנותיו של דוד לא ראה חלום טוב ברכות נה:

כל הפרענויות שבאו על דוד, היו מוכפלות ספרי ואתחנן כו אמר דוד "סעדני" (שם קיז) שיהא בי כח לעמוד ביסורים שאתה מביא עלי מדרש שוח"ט קיט, מט

דוד כשנכנס לצרה היה מבקש להקדוש ב"ה שם ס"ג, א "משפטיך למלך תן" (שם עב, א) אמר דוד לפני הקדוש

מיתתו

שלשה נכתרו בזקנה ובימים, ושלשתן היו ראש לנסיון, אברהם יהושע ודוד בר"ר נט, ו

אמר דוד, רבש"ע כשהייתי נער הרבה נסים עשית לי וכו' עכשיו שהזקנתי ואיני יכול לעמוד כי אם לישוב אל תניחני יל"ש תהלים תת"ד

כל המבזה את הבגדים, סוף אינו נהנה מהם שנא' ויכסהו בבגדים ולא ייחם לו ברכות סב:

"ויאמר למלאך המשחית בעם רב עתה הרף ידיך" (ש"ב כד, טז) מלאך המשחית לקח את חרבו, וקנח בטליתו של דוד, וראה דוד חרבו של מלאך המות, והיה מרתיע בכל אבריו עד יום מותו פדר"א מג

נצטנן דמו של דוד מיראתו וזהו שכתוב "ויכסהו בבגדים ולא יחם לו (מלכים א, א) מדרש שוח"ט יח, ל

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, רבונו של עולם, שמעתי בני אדם שהיו אומרים מתי ימות זקן זה, ויבא שלמה בנו ויבנה את בית הבחירה ונעלה לרגל ושמחתי, אמר לו הקדוש ב"ה, טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על המזבח מכות י

"והיה כי ימלאו ימיך" (שם ז, יב) ימים שלמים אני מונה לך, ולא ימים חסרים שקלים ב, ה"ה

"אגורה באהליך עולמים" (תהלים סא, ה) וכי עלתה על דעתו של דוד שיהיה חי וקיים לעולמים, אלא אמר דוד, אזכה שיהיו דברי נאמרים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שם

כתיב "והמלך דוד זקן" וכיון שנטה למות מה כתוב בו, ויקרבו ימי המלך דוד אינו כתוב כאן, אלא "ויקרבו ימי דוד" (מלכים א, ב, יא) בר"ר צו, ג

שלשה צדיקים נאמר במיתתם הלשון "קרב" מפני שלא הגיעו לימי אבותם, וכל אחד ואחד היה מנהיג בזמנו, יעקב אבינו, דוד המלך, ומשה הנביא תרגו" דברים לא, יד

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה, "הודיעני ה' קצ"י" (תהלים לט, ה) אמר לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם, אמר לו "ואדעה מה חדל אני" אמר לו בשבת תמות, אמר לו ואמות באחד בשבת, אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא, אמר לו אם כן אמות בערב שבת, אמר לו "כי טוב יום בחצרך" (שם פד יא) מאלף עולות שעתיד בנך להקריב, כל יום השבת היה יושב ולומד כל אותו

הגדולה בחגורתו, אמר הריני נותן את הקטנה, אם יעלה חימה, אז אומר הרי כולהם ונותן לו את הגדולה, וכשהיה הולך למנות, היה משלח למי שהיה לו חמשה בנים, לך והטמן וספור מה שאתה מבקש, ומה שהיה אומר היה כותב "ולוי ובנימין לא פקדו בתוכם" (דהיי"א כא, ו) אמר יואב אם יאמר לי למה לא ספרת אותם? אומר לו, משה רבינו לא סיפר אותם. ואת בנימין, אמר יואב, אתמול הלך מהם כמה אלפים בפילגש בגבעה, ואני מונה אותם? פס"ר יא, נא

"דע וראה מה אשיב שלחי דבר" (שם) היה דוד עומד וסוער ולא היה יודע מה להשיב, אמר דוד אם אמר רעב, יהו כל ישראל אומרים, עשיר הוא דוד ואוצרותיו מלאים דגן מה איכפת לו, ואם אמר מלחמה יהו כל ישראל אומרים, גבור הוא דוד וכל אנשים גבורים, מה איכפת לו, אלא הריני בורר דבר ששוה בעניים ובעשירים, בגבורים ובחלשים, בגדולים ובקטנים מדרש שוח"ט יז, ד

אף על פי שבחר לו דוד "שלשה ימים דבר" שהם שלשים ושש שעות, נכנסו עשרת הדברות, ושני הלוחות, וחמשה ספרי תורה, ושלשה אבות, ושבעת ימי השבת, ושמונת ימי מילה, הרי שלשים וחמש כנגד שלשים וחמש שעות, ובקשו רחמים לפני הקדוש ב"ה וביטל הקדוש ב"ה מהם שלשים וחמש שעות, ואותה שעה שנשתיירה מתו בה מהם שבעים אלף שם

דורו

לא קבלו גרים, לא בימי דוד ולא בימי שלמה יכמות כד: "ויעתר ה' לארץ" (סוף ש"ב) מה שחסרו בימי דוד [במגפה] נתמלא בימי שלמה פס"ר יא, עה

תינוקות שהיו בימי דוד היו יודעים לדרוש את התורה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, והיה דוד מתפלל עליהם "אתה ה' תשמרם" וגו' (תהלים יב, ח) ואחרי כל השבח הזה יוצאין למחמה ונופלים, על ידי שהיה בהם לשון הרע במדבר"ר יט, ב

לאחר שנה שנהרג שאול ובניו בא הרעב שלש שנים פדר"א יז

אין דור שאין בו ליצנים כדורו של דוד שקלים ב, ה"ה "ותאכל ותשבוע ותותר" (רות ב, יד) ותאכל בימי דוד, ותשבוע בימי שלמה, ותותר בימי רבי [שהיו כולם עשירים] שבת ק"ג:

וע"ע: שלמה

היום, והמלאך המות לא היה יכול לו כי לא פסק פיו מללמוד תורה, אמר מה אעשה? היה לו לדוד פרס מאחורי ביתו, בא מלאך המות עלה על האילנות והרעישם, יצא דוד לראות מה הרעש, כשירד מהמדרגות נשברה מדרגה תחתיו, נשתק מלמודו ונפטר לבית עולמו, שלח שלמה לבית המדרש, אבא מת ומוטל בחמה [כי בשבת אסור היה לטלטל] וכלבים של בית אבא רעבים, מה אעשה? שלחו לו חתוך נבלה והנח לפני הכלבים, ואביך, הנח עליו ככר או תינוק וטלטלו שבת ל:.

מה עשה נטל וילון ופרש עליו, כדי שלא תרד עליו השמש, ויש אומרים לנשרים קרא ופרשו עליו כנפיהם ר"ד ג, ב

דוד לא הוכיח את ישראל אלא סמוך למיתה ספרי דברים ב

דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין, והקריבו למחר ביצה ב, ה"ד

בזמן תפלת המנחה של שבת, שלשה הם שנסתלקו מהעולם באותו הזמן, וכולם כלולים במשה, אחד משה הנביא והנאמן ואחד יוסף הצדיק, ואחד דוד המלך. זהר ח"ב קנו.

כשמת דוד המלך, אספה הירח נגהה, ותורה שבעל-פה הכניסה אורה ומאותו הזמן נגזרו אורות התורה ונתרבה המחלוקת על משנה וחכמים זח"ב קנו, ב

למה לא נקבר דוד עם האבות? אלא דוד המלך היה לו מקום מתאים כראוי לו, וזהו ציון, האבות במקום דכורא נחים, כי נקבותיהם נקברו אתם, ודוד במקום נוקבא וזהר ח"א רמח:

קבר בית דוד וקבר חולדה הנביאה היו בירושלים, ומחילה היתה להם, והיתה מוציאה טומאה לנחל קדרון תוספתא ב"ב א, ז

דוד נקבר מתחת לאדמה באמנות כזו שלא יראה לאיש הנכנס לתוך הקבר קדמוניות היהודים כ-180

קברי בני דוד מתפנין נזיר ט, ה"ג

שבנא, הלך לחצוב לו קבר בקברות בית דוד, בא נביא ואמר, "מה לך פה וגו'" (ישעיה כב, טז) סנהדרין כו.

שבעה לא שלט בהם רמה ותולעה [במותם]... ויש אומרים אף דוד ב"ב יז.

כיון שמת דוד עמד שלמה והחליף אנשי החצר שלו ברכות ט, ה"ב